

บทที่ 5

ปัญหาทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

ปัญหาทางกฎหมายจากการวิเคราะห์ในบทที่ 4

จากการวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ผลปรากฏว่ามาตรการทางกฎหมายที่มีใช้ยังมีปัญหากฎหมายอยู่หลายประการด้วยกัน กล่าวคือ ยังมีเนื้อหาบกพร่อง ไม่รัดกุมและเหมาะสมในอันที่จะมาบังคับใช้เป็นมาตรการเสริมต่อการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้สงบลงได้ นอกจากนี้ยังปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอีกด้วย ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. ปัญหาในด้านหน่วยงาน

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานในทางกฎหมาย คือ กฎหมายกระจายอยู่ต่างหน่วยงานหลายฉบับ และกฎหมายให้อำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่หลายหน่วยงาน แต่ไม่มีโครงสร้างในการบริหารงานกำหนดไว้ในกฎหมาย กล่าวคือ ไม่มีองค์กรเป็นสื่อกลางระหว่างเจ้าหน้าที่ต่างหน่วยงาน จึงทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ คือ การปฏิบัติงานไม่มีการประสานงานกัน ต่างคนต่างทำ ไม่เป็นแนวเดียวกัน สำหรับปัญหากฎหมายกระจายก็ เป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งด้วยที่ทำให้หน่วยงานมีอำนาจหน้าที่ต่างคนต่างทำ ไม่ประสานงานกันและไม่เป็นแนวเดียวกัน ทั้งนี้เพราะกฎหมายแต่ละฉบับมีมาตรการต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน แสดงให้เห็นว่ากฎหมายป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าจะต้องแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ โดยให้มีโครงสร้างของกฎหมายในรูปแบบ "คณะกรรมการ" บริหารกฎหมายเพื่อกำหนดที่ในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีประสานงานกันดียิ่งขึ้น และยกเลิกมาตรการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในกฎหมายอื่นและขัดแย้งกับกฎหมายป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเสียให้หมดและนำมาตรการอื่น ๆ ที่กระจายอยู่ในกฎหมายอื่นนั้นมารวมไว้ในฉบับเดียวกัน เช่น นำเอามาตรการในการการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในระหว่างประเทศตาม พ.ร.บ. โรคระบาดสัตว์พ.ศ. 2499

มารวมไว้ใน พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 เป็นต้น นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ยังไม่มีกฎหมายรองรับในการให้อำนาจหน้าที่ไว้ ส่งผลให้หน่วยงานเหล่านี้ไม่มีความรับผิดชอบและปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่องด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นพอสรุปเกี่ยวกับปัญหาในหน่วยงานได้ดังนี้

1.1 อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐบาลมีความแตกต่างกันตามกฎหมายแต่ละฉบับไม่เป็นแนวเดียวกัน เช่น ตาม พ.ร.บ. สาธารณสุข พ.ศ. 2484 (กระทรวงสาธารณสุขรักษาการ) ให้อำนาจเจ้าพนักงานจับสุนัขที่ไม่ปรากฏเจ้าของมากักขังไว้ไม่น้อยกว่า 5 วัน จึงทำลายได้ แต่ตาม พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 ให้อำนาจกรุงเทพมหานครจับสุนัขที่ไม่ปรากฏเจ้าของมากักขังไว้ไม่น้อยกว่า 3 วัน หรือตาม พ.ร.บ. โรคติดต่อ พ.ศ. 2523 ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้ โดยไม่ต้องมอบหลักฐานการฉีดวัคซีนให้เจ้าของสัตว์ แต่ตามกฎหมายโรคพิษสุนัขบ้ากำหนดให้เจ้าพนักงานผู้ฉีดจะต้องมอบเครื่องหมายหรือใบรับรองการฉีดวัคซีนให้เจ้าของสัตว์ด้วย ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลให้เกิดความสับสนต่อประชาชนเจ้าของสัตว์ในการขอรับการฉีดวัคซีน และอาจเกิดความยุ่งยากในการตรวจสอบว่าสัตว์ตัวใดได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันมาแล้วหรือยัง เป็นต้น นอกจากนี้ยังทำให้หน่วยงานปิดความรับผิดชอบ (เกี่ยงกัน) เนื่องจากเห็นว่าหน่วยงานอื่นมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกันอยู่แล้ว รวมทั้งการปฏิบัติงานขาดเอกภาพในด้านความคิดไม่เป็นแนวเดียวกัน เช่น การเรียกอัตราค่าธรรมเนียมในการฉีดวัคซีนแตกต่างกัน กล่าวคือ กรมปศุสัตว์มีนโยบายฉีดฟรีเพราะผลิตวัคซีนได้เอง ส่วนกรุงเทพมหานครคิดค่าบริการตัวละ 25 บาท (โดยอาศัยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร) ทำให้เกิดความขัดแย้งกันและประชาชนไม่ให้ความร่วมมือได้

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางหน่วยงานไม่มีกฎหมายรองรับบังคับให้เป็นหน้าที่โดยตรงในการการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า เช่น กระทรวงศึกษาธิการ (ให้ความรู้และเสริมสร้างนิสัยแก่เด็กและเยาวชน รวมทั้งผู้ประกอบการด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า) ทบวงมหาวิทยาลัย (ผลิตบุคลากร เช่น แพทย์ สัตวแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ สาธารณสุข ฯ รวมทั้งค้นคว้าวิจัยด้านวิชาการ) และหน่วยงานภาคเอกชน (สมาคม มูลนิธิ สถานพยาบาลสัตว์ บริษัทผลิตจำหน่ายวัคซีน ฯ) อันจะทำให้หน่วยงานเหล่านี้ขาดงบประมาณจากรัฐบาล

และไม่มี การดำเนินการในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องจริงจัง บางครั้งอาจให้ความสนใจ และบางครั้งอาจไม่ให้ความสนใจหรือสนใจน้อยลง ซึ่งทำให้ขีดความสามารถในการดำเนินงานการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่สามารถพัฒนาให้อยู่ในสภาพที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง เช่น เมื่อผู้บริหารระดับสูงที่มีนโยบายรณรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าพ้นจากตำแหน่งไป คนใหม่ มาแทนอาจเปลี่ยนนโยบายไม่ดำเนินการต่อไปก็ได้

2. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

กฎหมายป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันยังมีเนื้อหาไม่สมบูรณ์ และชัดเจนในอันที่จะป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขาดเอกภาพในการบังคับใช้ในตัวเอง พอสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับบทนิยาม

เนื่องจากกฎหมายป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าไม่ได้มีบทนิยามกำหนดความหมายของคำว่า "เจ้าของสัตว์" "สัตว์ควบคุม" "สัตว์อื่น" และ "สัตว์แพทย์" ไว้ให้ชัดเจนและรัดกุมเพียงพอ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและตีความกฎหมายกล่าวคือ "เจ้าของสัตว์" ตาม พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 ไม่ได้บัญญัติไว้ว่าเจ้าของสัตว์ หมายถึงใครบ้าง ปัญหาที่ว่าเจ้าของสัตว์จะหมายถึงใครบ้าง จะตีความให้รวมถึงผู้เลี้ยงดูด้วยหรือไม่ เช่น กรณีเจ้าของบ้านให้อาหารเป็นประจำ จะเป็นผู้ครอบครองหรือเจ้าของได้หรือไม่ หรือคำว่า "วัคซีน" ตาม พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัข พ.ศ. 2498 ไม่ได้มีบทนิยามกำหนดไว้ ซึ่งกรณีเช่นนี้อาจทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการป้องกันโรค เนื่องจากปัจจุบันวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้มาจากหลายแห่งด้วยกัน ทั้งกรมปศุสัตว์ผลิตเองและบริษัทต่างประเทศส่งเข้ามาขาย ซึ่งวัคซีนที่ส่งเข้ามาจากต่างประเทศ อาจมีมาตรฐานการผลิตและการใช้แตกต่างกัน รวมทั้งอาจเกิดความบกพร่องในด้านการเก็บรักษา การขนส่ง ทำให้วัคซีนดังกล่าวเสื่อมคุณภาพได้ ดังนั้นการที่กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ให้ชัดเจนว่าวัคซีนที่นำมาใช้จะต้องเป็นวัคซีนที่ผลิตโดยทางราชการหรือทางราชการได้รับรองแล้ว อาจทำให้มีการนำวัคซีนที่ไม่ได้มาตรฐานหรือเสื่อมคุณภาพมาฉีดสัตว์ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิด

ความเสียหายในป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าเป็นอย่างมาก และคำว่า "สัตวแพทย์" ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า จึงควรกำหนดไว้โดยเฉพาะให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการฉีดวัคซีนและตรวจชันสูตรโรค และจะต้องกำหนดให้รวมถึงสัตวแพทย์ของหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้มีปริมาณเพียงพอต่อจำนวนสัตว์ที่ต้องฉีดวัคซีน นอกจากนี้ไม่ได้นิยามคำว่า "สัตว์ควบคุม" ไว้ ส่งผลให้เนื้อหากฎหมายมีความหมายแคบใช้บังคับเฉพาะสุนัขเท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงสัตว์นำโรคอื่นด้วย ซึ่งข้อบกพร่องเหล่านี้เป็นปัญหาทางกฎหมาย ทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพลดลงได้

2.2 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าของสัตว์

ตาม พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 มาตรา 4 มีปัญหาว่า เจ้าของจะต้องมีความผิดก็ต่อเมื่อ เจ้าพนักงานสาธารณสุขได้ประกาศกำหนดเวลาและสถานที่ฉีดวัคซีนป้องกันไว้แล้ว เจ้าของไม่นำสุนัขไปฉีดวัคซีนจึงจะผิด ถ้าเจ้าพนักงานสาธารณสุขยังไม่ประกาศกำหนดเวลาและสถานที่ เจ้าของก็ยังไม่มีความผิด ดังนั้นกฎหมายจึงขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้อย่างจริงจังเกี่ยวกับหน้าที่ของเจ้าของสัตว์ ซึ่งกฎหมายจะต้องกำหนดให้เจ้าของมีหน้าที่อย่างชัดเจน โดยกำหนดอายุสัตว์เป็นเกณฑ์ไว้ว่า อายุสุนัขไม่เกิน 3 เดือน ให้เจ้าของนำไปฉีดวัคซีนครั้งแรก หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม เจ้าของจะต้องมีความผิดปัญหามีต่อไปว่าจะทราบกำหนดอายุสุนัขได้แน่นอนอย่างไร เพราะไม่มีหลักฐานทางทะเบียนกำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าเป็นปัญหาต่อการบังคับใช้กฎหมายว่าจะสามารถนำเจ้าของมาลงโทษตามกฎหมายได้เพียงใด นอกจากนี้ในกรณีที่สัตว์ควบคุม (สุนัขหรือแมว) แสดงอาการเป็นโรคพิษสุนัขบ้าแล้ว กฎหมายป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 กำหนดไว้แต่เพียงให้เจ้าของสัตว์เท่านั้นแจ้งต่อเจ้าพนักงานภายใน 24 ชั่วโมง แต่ไม่ได้กำหนดให้เจ้าของสัตว์ควบคุม ควบคุมหรือจัดการให้สัตว์ควบคุมนั้นอยู่ในที่จำกัดเพื่อไม่ให้แพร่เชื้อโรคต่อไปได้ในระหว่างรอการดำเนินการของเจ้าพนักงาน ดังนั้นจึงอาจเป็นช่องทางให้เจ้าของสัตว์ที่ไม่มีความรับผิดชอบ ปล่อยสัตว์นั้นไป เพื่อให้พ้นจากภาระความรับผิดชอบของตน และอาจก่อให้เกิดการแพร่เชื้อโรคต่อไปยังสัตว์หรือคนได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามกฎหมายนี้ยังไม่ได้กำหนดให้รวมถึงบุคคลอื่น เช่น เจ้าของสถานพยาบาลสัตว์

ผู้ชั้นสูตรโรค หรือผู้บำบัดโรคสัตว์ ต้องมีหน้าที่แจ้งความต่อเจ้าพนักงานด้วย กรณีที่พบหรือสงสัยว่าสัตว์ควบคุมเป็นโรคพิษสุนัขบ้า เพื่อให้เจ้าพนักงานได้ป้องกัน และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าได้ทันทั่วทั้งก่อนที่จะแพร่เชื้อโรคต่อไป

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานปฏิบัติตาม

กฎหมาย

2.3.1 อำนาจในการจับหรือทำลายสุนัขจรจัดตาม

พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 ได้กำหนดให้อำนาจแต่เฉพาะเจ้าพนักงานสาธารณสุขเท่านั้น ไม่ได้ให้อำนาจคนอื่นหรือผู้ได้รับมอบหมายในระดับลูกจ้างคนงาน ดำเนินการจับหรือทำลายสุนัขได้ ซึ่งส่งผลให้ไม่สอดคล้องกับทางปฏิบัติ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ขาดประสิทธิภาพ เพราะในทางปฏิบัติแล้ว เจ้าพนักงานสาธารณสุขที่ได้รับแต่งตั้งจากรัฐมนตรีส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นข้าราชการระดับหัวหน้างาน ประกอบกับกฎหมายไม่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ไว้ด้วย เพียงแต่ให้เป็นอำนาจดุลพินิจ ดังนั้นเจ้าพนักงานคงไม่ไปลงมือจับหรือทำลายสุนัขด้วยตนเอง อีกทั้งจะมอบให้ผู้อื่นดำเนินการแทนก็ไม่ได้ นอกจากนี้กฎหมายยังให้อำนาจเจ้าพนักงานไม่ชัดเจนด้วย กล่าวคือ กฎหมายไม่ได้กำหนดสถานที่ไว้ให้เจ้าพนักงานจับหรือทำลายได้ในสถานที่ใดไว้ เช่น "ในที่สาธารณะ" และให้มีอำนาจติดตามเข้าไปในเคหสถานบ้านเรือนได้ในกรณีที่สุนัขได้วิ่งหนีเข้าไป จะส่งผลให้การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานไม่มีขอบเขตแน่นอนและมีปัญหาในทางปฏิบัติได้ และกฎหมายกำหนดให้อำนาจเจ้าพนักงานทำลายสุนัขที่เจ้าของไม่มาขอรับคืนได้ ทำให้สุนัขที่ถูกจับมาซึ่งบางตัวอาจเป็นสุนัขดีก็ได้ จะต้องถูกฆ่าหมดซึ่งไม่เหมาะสม ทำให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์ เพราะสุนัขบางตัวอาจจะนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ทางอื่นได้ หรืออาจจะมีบุคคลอื่นที่มีความประสงค์และพร้อมที่จะรับเลี้ยงดูก็ได้ ดังนั้นกฎหมายควรให้อำนาจเจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจเลือกว่าจะทำลายหรือใช้วิธีอื่นที่เห็นสมควรได้ ไม่กำหนดให้อำนาจเจ้าพนักงานใช้อำนาจทำลายโดยวิธีเดียวเท่านั้น

2.3.2 อำนาจเจ้าพนักงานในการฉีดวัคซีนและตรวจ

วินิจฉัยโรคตามกฎหมายป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 กำหนดให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขเป็นผู้มีอำนาจในการฉีดวัคซีนให้สุนัข แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ เจ้าพนักงานสาธารณสุขที่ได้รับแต่งตั้งส่วนใหญ่เป็นแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

เจ้าหน้าที่อนามัย ซึ่งขาดความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ดังนั้นจึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการฉีดวัคซีนชนิดประสิทธิภาพ ซึ่งในทางวิชาการแล้ว เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการฉีดวัคซีนและตรวจรักษาสัตว์ควรจะเป็นอำนาจหน้าที่เฉพาะ "สัตวแพทย์" เท่านั้น นอกจากนี้กฎหมายจะต้องให้คำนิยามคำว่า "สัตวแพทย์" ให้มีความหมายกว้างรวมทั้งสัตวแพทย์หน่วยงานอื่น ๆ ด้วย เพื่อที่จะได้มีจำนวนเพียงพอได้สัดส่วนต่อจำนวนสัตว์ควบคุม มิใช่กำหนดให้มีความหมายแคบ หมายถึงเฉพาะสัตวแพทย์ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้น จะทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ กล่าวคือ จำนวนสัตวแพทย์ไม่เพียงพอ และทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพในเรื่องการฉีดวัคซีนป้องกันไม่ได้ผลตามเป้าหมายในอันที่จะป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าได้

2.3.3 การควบคุมผู้ประกอบการอาชีพในการบำบัดโรคสัตว์ตามกฎหมาย ปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการอาชีพบำบัดโรคสัตว์ สามารถดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าได้ เช่น ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า (ตาม พ.ร.บ. ควบคุมการบำบัดโรคสัตว์ พ.ศ. 2505 และ พ.ร.บ. สถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2533) แต่กฎหมายป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแล้วข้างต้น ไม่ได้กำหนดข้อบังคับให้ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ต้องมีหน้าที่ในการรายงานหรือแจ้งต่อเจ้าพนักงาน เมื่อพบผู้กระทำผิดตามกฎหมายไว้ด้วย ทำให้เกิดช่องว่างกฎหมายขึ้น กล่าวคือ เจ้าของสุนัขหรือสัตว์ควบคุมอื่น ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว หลีกเลียงนำไปฉีดวัคซีนต่อผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ เพื่อที่จะได้ไม่ต้องรับโทษ ส่งผลให้มาตรการลงโทษผู้กระทำผิดไม่ได้ผล

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับบทกำหนดโทษ

ตามกฎหมายปัจจุบันในส่วนของบทกำหนดโทษยังมีความไม่เหมาะสม กล่าวคือ กำหนดโทษไว้น้อยเกินไป ส่งผลให้กฎหมายขาดความศักดิ์สิทธิ์ในการบังคับใช้และไม่สามารถที่จะนำมาใช้เป็นมาตรการในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้สงบลงได้ เช่น ได้กำหนดโทษสำหรับเจ้าของที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายไว้เพียงปรับไม่เกิน 200 บาท ทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวต่อโทษ ซึ่งอาจถูกปรับ 20 หรือ 30 บาท หรือเท่าใดก็ได้ และไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อป้องกัน

(ตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกัน) ดังนั้นปัญหาเรื่องโทษตามที่กำหนดไว้จึงเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้ดีหรือไม่ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงและนำมาพิจารณาประกอบในการบัญญัติกฎหมายด้วย

2.5 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการอื่น ๆ ทางกฎหมาย

ตาม พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 ไม่ได้กำหนดเรื่อง "การจดทะเบียน" สุนัขและแมวไว้ ส่งผลให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายหลายประการ อาทิเช่น ทำให้การควบคุมจำนวนสุนัขไม่ได้ ไม่ทราบประวัติสุนัขและแมวว่าใครเป็นเจ้าของหรือมีอายุเท่าไร ทำให้มาตรการในการป้องกันโรคทางวิชาการไม่มีประสิทธิภาพ เพราะการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าจะต้องรู้กำหนดอายุสุนัขหรือแมวด้วย หากไม่ทราบอายุที่แน่นอน ทำให้การฉีดวัคซีนป้องกันโรคอาจไม่ได้ผลก็ได้ ดังนั้นการจดทะเบียนสุนัขจึงเป็นมาตรการสำคัญของกฎหมาย ส่งผลให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ลดประสิทธิภาพลงไปเป็นอย่างมาก

ปัญหาทางกฎหมายจากแบบสอบถาม

1. ข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่ทั่วไป ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้เข้าร่วมสัมมนา และเจ้าหน้าที่ซึ่งเข้าร่วมสัมมนา เรื่องมาตรการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขในประเทศไทย เมื่อวันที่ 7-8 มิถุนายน 2533 ณ ห้องประชุมคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พอสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ						
1.1 ชาย	72	36.00	71	35.50	143	71.50
1.2 หญิง	28	14.00	29	14.50	57	28.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
2. อายุเฉลี่ย (ปี)	38.72		46.12		42.42	
2.1 30 ปีลงมา	22	11.00	3	1.50	25	12.50
2.2 31-40 ปี	38	19.00	30	15.00	68	34.00
2.3 41-50 ปี	28	14.00	32	16.00	60	30.00
2.4 51-60 ปี	9	4.50	32	16.00	41	20.50
2.5 มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	3	1.50	3	1.50	6	3.00
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
3. ศาสนา						
3.1 พุทธ	98	49.00	98	49.00	196	98.00
3.2 คริสต์	1	0.50	2	1.00	3	1.50
3.3 อิสลาม	1	0.50	-	-	1	0.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
4. ระดับการศึกษา						
4.1 ประถมศึกษา	2	1.00	-	-	2	1.00
4.2 มัธยมศึกษา	2	1.00	1	0.50	3	1.50
4.3 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	22	11.00	3	1.50	25	12.50
4.4 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	55	27.50	37	18.50	92	46.00
4.5 สูงกว่าปริญญาตรี	19	9.50	59	29.50	78	39.00
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. อาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน						
5.1 สัตวแพทย์	60	30.00	48	24.00	108	54.00
- กรมปศุสัตว์	49	24.50	18	9.00	67	33.50
- กระทรวงสาธารณสุข	-	-	5	2.50	5	2.50
- กรุงเทพมหานคร	11	5.50	6	3.00	17	8.50
- กระทรวงมหาดไทย	-	-	4	2.00	4	2.00
- ทบวงมหาวิทยาลัย	-	-	7	3.50	7	3.50
- สถานเสาวภา	-	-	3	1.50	3	1.50
- กระทรวงกลาโหม	-	-	2	1.00	2	1.00
- เอกชน	-	-	3	1.50	3	1.50
5.2 แพทย์	1	0.50	22	11.00	23	11.50
- กระทรวงสาธารณสุข	-	-	12	6.00	12	6.00
- กรุงเทพมหานคร	1	0.50	2	1.00	3	1.50
- กระทรวงมหาดไทย	-	-	2	1.00	2	1.00
- ทบวงมหาวิทยาลัย	-	-	4	2.00	4	2.00
- สถานเสาวภา	-	-	2	1.00	2	1.00
5.3 สาธารณสุข	17	8.50	10	5.00	27	13.50
- กระทรวงสาธารณสุข	17	8.50	9	4.50	26	13.00
- กรุงเทพมหานคร	-	-	1	0.50	1	0.50
5.4 อื่น ๆ	22	11.00	20	10.00	42	21.00
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ นายบาล (สถานเสาวภา สิริราช) นักกฎหมาย (กรุงเทพมหานคร กรมปศุสัตว์) นักวิชาการกระทรวงวิทยาศาสตร์ สำนักงานป้องกันอับติฯ กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการสาธารณสุข สภานิติบัญญัติฯ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ สมาคมและหน่วยงาน เอกชน)						

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงานที่ร่วม ได้แก่						
- กรมปศุสัตว์	18	10.47	20	11.63	38	22.10
- กระทรวงสาธารณสุข	7	4.07	29	16.86	36	20.93
- กรุงเทพมหานคร	16	9.30	21	12.21	37	21.51
- กระทรวงมหาดไทย	9	5.23	14	8.14	23	13.37
- ทบวงมหาวิทยาลัย	8	4.65	22	12.79	30	17.44
- สदनเสาวภา	-	-	5	2.91	5	2.91
- กระทรวงกลาโหม	1	0.58	-	-	1	0.58
- เอกชน	1	0.58	1	0.58	2	1.16
รวม	60	34.88	112	65.12	172	100.0
(หมายเหตุ มีการร่วมกันปฏิบัติงาน มากกว่า 1 หน่วยงาน)						
9. การใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ฉบับที่ใช้มากที่สุด						
9.1 น.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า น.ศ. 2498	37	18.50	47	23.50	84	42.00
9.2 น.ร.บ. โรคระบาดสัตว์ น.ศ. 2499	41	20.50	17	8.50	58	29.00
9.3 น.ร.บ. โรคติดต่อ น.ศ. 2523	5	2.50	4	2.00	9	4.50
9.4 น.ร.บ. สาธารณสุข น.ศ. 2484	-	-	2	1.00	2	1.00
9.5 อื่น ๆ ได้แก่ ไม่เคยใช้	17	8.50	30	15.00	47	23.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมพันธ์		สัมพันธ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
11. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ว่าควรมีหน่วยงานเดียวที่รับผิดชอบในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าตามกฎหมาย						
11.1 เห็นด้วย เพราะการปฏิบัติงานเป็นแนวเดียวกัน	46	23.00	29	14.50	75	37.50
11.2 ไม่เห็นด้วย เพราะจะต้องมีหน่วยงานหลายหน่วยงานมาร่วมกันเพื่อให้กำลังเจ้าหน้าที่เพียงพอ	54	27.00	71	35.50	125	62.50
11.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
12. หน่วยงานที่คิดว่าเหมาะสมที่สุดเนื่องจากข้อที่ 11						
12.1 กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (เพราะมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคระบาดสัตว์ทุกชนิดอยู่แล้ว และมีบุคลากรด้านสัตวแพทย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับสัตว์อย่างมาก รวมทั้งผลิตวัคซีนได้เองด้วย)	37	18.50	16	8.00	53	26.50
12.2 กระทรวงสาธารณสุข (เพราะมีอำนาจหน้าที่หลักในการดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยทั่วไปและมีเจ้าหน้าที่เพียงพอกระจายอยู่ระดับตำบล)	6	3.00	11	5.50	17	8.50
12.3 กระทรวงมหาดไทย (เพราะมีอำนาจหน้าที่บังคับทุกขั้วข้างรัฐของประชาชนและมีหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ในระดับท้องถิ่นควบคุมพื้นที่และใช้กฎหมายได้ดี)	3	1.50	2	1.00	5	2.50
12.4 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	46	23.00	29	14.50	75	37.50

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
13. กรณีที่มีความคิดเห็นว่าควรเป็นหน้าที่ของหลายหน่วยงาน						
13.1 กระทรวงเกษตรฯ ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในรูป "คณะกรรมการ" โดยให้กระทรวงเกษตรฯ รักษาการตามกฎหมายเนื่องหน่วยงานเดียว	17	8.50	31	15.50	48	24.00
13.2 ตามข้อ 13.1 แต่ให้กระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามกฎหมายเนื่องหน่วยงานเดียว	5	2.50	7	3.50	12	6.00
13.3 กระทรวงเกษตรฯ และกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมกัน	11	5.50	4	2.00	15	7.50
13.4 กระทรวงเกษตรฯ และกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมกัน	-	-	1	0.50	1	0.50
13.5 กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมกัน	5	2.50	1	0.50	6	3.00
13.6 กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตรฯ เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมกัน	16	8.00	27	13.50	43	21.50
13.7 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	54	27.00	71	35.50	125	62.50
14. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประสานงานและร่วมมือกันของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันและควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ดีหรือไม่						

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
14.1 ไม่ดี	85	42.50	81	40.50	166	83.00
14.2 ดี	15	7.50	16	8.00	31	15.50
14.3 อื่น ๆ ได้แก่ ปานกลาง	-	-	3	1.50	3	1.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
15. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ว่า "เพื่อให้โรคพิษสุนัขบ้าหมดไปจากประเทศไทย รัฐควรใช้อำนาจในการกำจัดสุนัขจรจัด ทำลายสัตว์ที่เป็นหรือสงสัยว่าเป็นโรค หรือการบังคับเจ้าของสัตว์ให้นำสัตว์มาฉีดวัคซีน"						
15.1 ไม่เห็นด้วย	7	3.50	9	4.50	16	8.00
15.2 เห็นด้วย	93	46.50	91	45.50	184	92.00
15.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
16. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องว่า "การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าจะได้ผลค่านั้น รัฐควรให้บริการด้านชันสูตรโรค ตรวจโรค ฉีดวัคซีนป้องกันโรค ดูแลและควบคุมสัตว์ป่วย และส่งเสริมความรู้ให้ประชาชน โดยไม่คิดมูลค่าใด ๆ ทั้งสิ้น"						
16.1 ไม่เห็นด้วย	26	13.00	29	14.50	55	27.50
16.2 เห็นด้วย	62	31.00	61	30.50	123	61.50
16.3 อื่น ๆ	12	6.00	10	5.00	22	11.00
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
(หมายเหตุ: อื่น ๆ ได้แก่ ไม่เห็นด้วย ควรบริการฟรีเฉพาะชันสูตรโรคเท่านั้น และการฉีดวัคซีนฟรีนั้น ควรเป็นเฉพาะกรณีรัฐประกาศเขตท้องที่ให้บริการเป็นท้องที่ ๆ ไป ไม่ควรบริการฟรีทั้งหมดเพราะจะทำให้เจ้าของไม่รับผิดชอบและไม่เห็นความสำคัญของโรคนั้น)						

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายใน การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
17. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ว่า "การบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าที่มีอยู่ใน ปัจจุบันไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะป้องกันและควบคุม โรคนี้ได้ เนื่องจากยังมีเนื้อหาบทลงโทษ ไม่ครอบคลุม ถึงสัตว์นำโรคอื่นด้วย เช่น แมวซึ่งนำโรคนี้ รองจาก สุนัข จึงสมควรที่จะต้องปรับปรุงให้เหมาะสมและ ทันสมัยต่อไป"						
17.1 ไม่เห็นด้วย	10	5.00	17	8.50	27	13.50
17.2 เห็นด้วย	90	45.00	83	41.50	173	86.50
17.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
18. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ว่า "กฎหมายเกี่ยวกับ การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า มีโทษน้อย เกินไป ไม่เหมาะสมกับความรุนแรงของโรคนี้ซึ่งเมื่อ เกิดอาการแล้วจะไม่มีทางรักษาได้เลย"						
18.1 ไม่เห็นด้วย	17	8.50	46	23.00	63	31.50
18.2 เห็นด้วย	83	41.50	54	27.00	137	68.50
18.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
19. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ให้แก่สุนัขครั้งแรก เมื่ออายุครบครบ 3 เดือน						
19.1 ไม่เห็นด้วย เพราะลูกสุนัขที่มีอายุต่ำกว่า 3 เดือน มีโอกาสเป็นโรคนี้ได้	56	28.00	60	30.00	116	58.00
19.2 เห็นด้วย เพราะลูกสุนัขที่มีอายุต่ำกว่า 3 เดือน ไม่มีโอกาสเป็นโรคนี้ได้	25	12.50	13	6.50	38	19.00

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายใน การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
19.3 อื่น ๆ	19	9.50	27	13.50	46	23.00
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ แล้วแต่กรณี หากแม่สุนัขเคย ฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปี ลูกสุนัขอายุต่ำกว่า 3 เดือนก็ไม่ต้องฉีดวัคซีน เพราะลูกสุนัขมี ภูมิคุ้มกันที่ได้รับจากแม่ที่สามารถคุ้มโรคได้ แต่ถ้าแม่สุนัขไม่ได้ฉีดวัคซีนเป็นประจำ ลูกสุนัขอายุต่ำกว่า 3 เดือนก็ต้องฉีดวัคซีน ด้วย และยังคงขึ้นอยู่กับชนิดของวัคซีนที่จะฉีด อีกด้วย)						
20. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทราบอายุสุนัขได้แน่นอนทุกตัว เมื่ออายุครบ 3 เดือน						
20.1 ไม่เห็นด้วย เพราะทราบแน่นอนได้ยาก เนื่องจากไม่มีการจดทะเบียน และจะใช้วิธี ประมาณอายุจากการดูฟันก็ทำได้ยาก	90	45.00	72	36.00	162	81.00
20.2 เห็นด้วย เพราะเจ้าของสุนัขสามารถจำ อายุสุนัขของตนได้ทุกตัวและแน่นอน	10	5.00	25	12.50	35	17.50
20.3 อื่น ๆ	-		3	1.50	3	1.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ เห็นด้วย เพราะทราบอายุ ได้จากการดูฟัน ซึ่งทำได้ง่าย)						

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
21. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ว่ากฎหมายควรจะต้องมีการจดทะเบียนสุนัขและแมว						
21.1 ไม่เห็นด้วย	20	10.00	21	10.50	41	20.50
21.2 เห็นด้วย	79	39.50	75	37.50	154	77.00
21.3 อื่น ๆ	1	0.50	4	2.00	5	2.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ ไม่เห็นด้วย ควรจดทะเบียนเฉพาะสุนัข)						
22. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องท้องที่ที่ควรจดทะเบียนสุนัขและแมว						
22.1 กรุงเทพมหานครและเทศบาลต่างๆ	16	8.00	19	9.50	35	17.50
22.2 ทั่วราชอาณาจักร	52	26.00	56	28.00	108	54.00
22.3 อื่น ๆ	11	5.50	-	-	11	5.50
รวม	79	39.50	75	37.50	154	77.00
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ ควรเริ่มในท้องที่ซึ่งพร้อมก่อนแล้วจึงค่อยประกาศกำหนดขยายไปยังท้องที่อื่น ๆ)						
23. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าของสุนัขต้องนำสุนัขที่มีอายุครบ 3 เดือนทุกๆ ตัว มาฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า โดยไม่มีข้อยกเว้น						
23.1 ไม่เห็นด้วย เพราะควรมีข้อยกเว้นสำหรับสุนัขที่เจ็บป่วย เมื่อหายป่วยแล้วจึงนำมาฉีดวัคซีน	76	38.00	74	37.00	150	75.00
23.2 เห็นด้วย ต้องฉีดวัคซีนทุกตัว	24	12.00	25	12.50	49	24.50
23.3 อื่น ๆ	-	-	1	0.50	1	0.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ ควรมีข้อยกเว้นสำหรับกรรสีที่มีเพศตัวเมีย)						

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
24. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่กฎหมายป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ขยายครอบคลุมไปถึงสัตว์อื่น ได้แก่ เป็ด ไก่ ฟาร์ม และนก						
24.1 ไม่เห็นด้วย เพราะสัตว์เหล่านั้นไม่เป็นและไม่นำโรคนี้	95	47.50	95	47.50	190	95.00
24.2 เห็นด้วย เพราะเพื่อให้เจ้าของสัตว์เหล่านั้น ระมัดระวังไม่ให้สุนัขบ้ากัด	5	2.50	5	2.50	10	5.00
24.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
25. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลาที่กฎหมายกำหนดเวลาให้เจ้าของนำสุนัขไปฉีด วัคซีนให้เสร็จภายใน 1 วัน นับแต่วันครบกำหนด						
25.1 ไม่เห็นด้วย เพราะเจ้าของไม่สามารถปฏิบัติได้ทันเวลา	88	44.00	88	44.00	176	88.00
25.2 เห็นด้วย เพราะเจ้าของสามารถปฏิบัติได้ทันเวลาและต้องรับผิดชอบ	12	6.00	12	6.00	24	12.00
25.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
26. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการฉีดวัคซีน เช่น โด กระบือ ถูกสุนัขกัดแล้ว เจ้าของสัตว์ควรจะต้องควบคุมสัตว์ที่ถูกกัดไว้เพื่อสังเกตอาการ ไม่น้อยกว่า 6 เดือน นับแต่วันที่ถูกกัด						
26.1 น้อยเกินไป	5	2.50	4	2.00	9	4.50
(เพราะระชระชนักตัวในสัตว์บางตัวเกินกว่า 6 เดือน)						
26.2 เหมาะสมดี	46	23.00	47	23.50	93	46.50
(เพราะเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนใหญ่จะแสดงอาการภายใน 6 เดือน)						
26.3 มากเกินไป	49	24.50	49	24.50	98	49.00
(เพราะจะทำให้เจ้าของเค็ดรื้อน ควรควบคุมระชระชหนึ่งแล้วให้อู่ในคณนิจของสัตว์แณทย์ผู้ตรวจเป็นการไปเนื่องจากการแสดงอาการเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ขนาดของบาดแผล และตำแหน่งที่ถูกกัด ฯ)						
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
27. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการฉีดสังสีว่าสุนัขมีอาการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า เจ้าของควรควบคุมไว้สังเกตอาการ ไม่น้อยกว่า 15 วัน						
27.1 น้อยเกินไป(เพราะบางรายอู่ได้นานเกิน 15 วัน)	9	4.50	7	3.50	16	8.00
27.2 เหมาะสมดี(เพราะส่วนใหญ่จะคาชภายใน 15 วัน)	60	30.00	61	30.50	121	60.50
27.3 มากเกินไป(เพราะจะคาชภายใน 10 วัน)	31	15.50	32	16.00	63	31.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
28. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ซึ่งควรมีหน้าที่จัดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สุนัขหรือสัตว์ควบคุมอื่น						
28.1 สัตว์แพทย์ของกรมปศุสัตว์และผู้ซึ่งมิใช่สัตวแพทย์ประจำประจักษ์บัตรวิชาชีพสัตวแพทย์ที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง และผู้ประกอบการขายวัคซีนสัตว์ด้วย	31	15.50	10	5.00	41	20.50
28.2 บุคคลตามข้อ 28.1 และสัตวแพทย์ของหน่วยงานอื่นๆ และเจ้าพนักงานสาธารณสุขของกระทรวงสาธารณสุขรวมทั้งผู้ที่ได้รับมอบหมายจากบุคคลดังกล่าว	69	34.50	89	44.50	158	79.00
28.3 อื่น ๆ	-	-	1	0.50	1	0.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ เจ้าพนักงานในระดับท้องถิ่นด้วย)						
29. การใช้วัคซีนในการฉีดป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า						
29.1 ภายในประเทศ (เพราะประหยัด)	20	10.00	28	14.00	48	24.00
29.2 ต่างประเทศ (เพราะได้มาตรฐาน คุณภาพดี หาซื้อได้ง่าย)	80	40.00	72	36.00	152	76.00
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
30. ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมในการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า						
30.1 ไม่ต้องเสีย	30	15.00	31	15.50	61	30.50
30.2 ต่ำละ 25 บาท	39	19.50	48	24.00	87	43.50
30.3 ต่ำละ 50 บาท	25	12.50	11	5.50	36	18.00
30.4 อื่น ๆ	6	3.00	10	5.00	16	8.00
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ แลัวด์กรณี ถ้ารัฐบาลบริการไม่ต้องเสีย แต่ถ้าไม่บริการเจ้าของ นำมาจัดเองควรเสียในราคาต้นทุน)						

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
31. ความคิดเห็นเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่งานในการจับสุนัขจรจัด						
31.1 เจาะในที่สาธารณะเท่านั้น	33	16.50	31	15.50	64	32.00
31.2 ในที่สาธารณะและมีอำนาจติดตามเข้าไปในเคหสถาน การสัตว์สุนัขวิ่งเข้าไปด้วย	67	33.50	69	34.50	136	68.00
31.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
32. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ซึ่งควรมีหน้าที่ในการจับสุนัขจรจัด หรือทำลายสุนัขที่เป็นหรือสงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า						
32.1 พนักงานเจ้าหน้าที่และสัตวแพทย์เท่านั้น	12	6.00	7	3.50	19	9.50
32.2 พนักงานเจ้าหน้าที่ สัตวแพทย์ และผู้ที่ได้รับมอบหมาย เช่น ลูกจ้าง คนงาน เป็นต้น	88	44.00	93	46.50	181	90.50
32.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
33. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ว่า การจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ควรให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ สัตวแพทย์มีอำนาจจับกุมได้ด้วย						
33.1 ไม่เห็นด้วย (เพราะมีตำรวจปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว ไม่ควรให้งานซ้ำซ้อนกัน และเสี่ยงกับอันตรายที่จะเกิดขึ้น เนื่องจากไม่มีอาวุธ ควรให้มีหน้าที่แจ้งต่อตำรวจก่อน)	51	25.50	50	25.00	101	50.50

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
33.2 เห็นด้วย (เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่และสัตวแพทย์มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าดี และ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีไม่เพียงพอและมึงานประจำมากด้วย)	49	24.50	50	25.00	99	49.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
34. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการกับสุนัขที่พนักงานเจ้าหน้าที่จับมากักขังไว้ หากครบกำหนดเวลาแล้ว ไม่มีเจ้าของมาขอรับคืน						
34.1 ทำลายให้หมดทุกกรณี เพื่อลดจำนวนสุนัขและป้องกันการแพร่โรค	30	15.00	35	17.50	65	32.50
34.2 ทำลายเฉพาะสุนัขที่สุขภาพไม่ดี ส่วนตัวที่สุขภาพดีให้ผู้ที่มาขอไปเลี้ยง ถ้าไม่มีผู้ขอไปเลี้ยงให้อยู่ในคณินิจของเจ้าหน้าที่	70	35.00	65	32.50	135	67.50
34.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
35. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการกำหนดเวลาให้เจ้าของมารับสุนัขที่จับมากักขังไว้คืนภายใน 7 วัน						
35.1 ไม่เหมาะสม (เพราะน้อยเกินไป เจ้าของไม่ทราบจำนวน 30 คน และเพราะมากเกินไปทำให้ต้องเลี้ยงประมาณในการเลี้ยงดูมากขึ้นและสุนัขจะหมอมและตายจำนวน 41 คน)	37	18.50	34	17.00	71	35.50
35.2 เหมาะสม (เพราะเจ้าของติดตามคืนได้ทันและระหว่างนั้นสุนัขอาจแสดงอาการปรากฏให้เห็นได้)	63	31.50	66	33.00	129	64.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
36. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจ่ายค่าเลี้ยงดู เมื่อเจ้าของมาขอรับสุนัขคืน						
36.1 ไม่ต้องจ่าย เพราะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่จับสุนัขมาแล้ว	22	11.00	11	5.50	33	16.50
36.2 ต้องจ่าย เพื่อประหยัดงบประมาณของรัฐและกระตุ้นให้เจ้าของควบคุมสุนัขอย่างเคร่งครัด	78	39.00	89	44.50	167	83.50
36.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
37. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่เจ้าของควรมีสิทธิได้รับค่าเสียหายในกรณีสุนัขซึ่งจับมากักขังไว้แล้วตายในระหว่างการควบคุมของพนักงานเจ้าหน้าที่						
37.1 ไม่ควร ไม่ว่าสุนัขจะตายด้วยกรณีใด ๆ	48	24.00	38	19.00	86	43.00
37.2 ไม่ควร ถ้าสุนัขตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าหรือตายด้วยเหตุสุดวิสัย	49	24.50	58	29.00	107	53.50
37.3 ควร ไม่ว่าสุนัขจะตายด้วยกรณีใด ๆ	2	1.00	2	1.00	4	2.00
37.4 อื่น ๆ ได้แก่ นิจารณาเป็นกรณีไป	1	0.50	2	1.00	3	1.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
38. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจทำลายสุนัขหรือสัตว์เศรษฐกิจอื่น ๆ ได้ เช่น โค กระบือ หากพบว่ามีอาการหรือสงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า โดยไม่ต้องจ่ายค่าชดเชยแก่เจ้าของ						
38.1 ไม่เห็นด้วย เพราะเจ้าของสัตว์อาจจะไม่ให้ความร่วมมือ	72	36.00	72	36.00	144	72.00
38.2 เห็นด้วย เพราะสัตว์ที่เป็นโรคนี้ต้องตายทุกตัว ซึ่งเจ้าของต้องได้รับความเสียหายอยู่แล้ว จึงควรทำลายเสียก่อนที่จะแพร่ระบาดไปมากขึ้น	28	14.00	28	14.00	56	28.00
38.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
39. ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการที่ควรนำมาใช้ในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า						
39.1 ฉีดวัคซีน	3	1.50	5	2.50	8	4.00
39.2 กำจัดสุนัขจรจัด	5	2.50	2	1.00	7	3.50
39.3 ควบคุมประชากรสุนัขที่เลี้ยงตามบ้าน	2	1.00	-	-	2	1.00
39.4 ทุกข้อตามที่กล่าวมา	85	42.50	83	41.50	168	84.00
39.5 อื่น ๆ	5	2.50	10	5.00	15	7.50
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ในด้านสุขภาพด้วย)						
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายใน การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
40. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของคำว่า "เจ้าของสัตว์"						
40.1 เจ้าของเท่านั้น	12	6.00	10	5.00	22	11.00
40.2 เจ้าของ และผู้ครอบครอง	20	10.00	17	8.50	37	18.50
40.3 เจ้าของ ผู้ครอบครองและผู้เลี้ยงดู	67	33.50	72	36.00	139	69.50
40.4 อื่น ๆ	1	0.50	1	0.50	2	1.00
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ ผู้ดูแลรับผิดชอบในที่สาธารณะ ด้วย)						
41. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ที่ทำหน้าที่ต้องแจ้งความค่อนพนักงาน เจ้าหน้าที่เมื่อนบสนันมีอาการหรือสงสัยว่าเป็น โรคพิษสุนัขบ้า						
41.1 เจ้าของสัตว์	11	5.50	15	7.50	26	13.00
41.2 ผู้ทำหน้าที่บำบัดโรคสัตว์ตัวนั้น	1	0.50	-	-	1	0.50
41.3 เจ้าของสถานพยาบาลสัตว์	2	1.00	1	0.50	3	1.50
41.4 ผู้ชันสูตรโรคสัตว์	3	1.50	1	0.50	4	2.00
41.5 ทุกข้อความที่กล่าวมา	81	40.50	79	39.50	160	80.00
41.6 อื่น ๆ	2	1.00	4	2.00	6	3.00
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ เจ้าของ ผู้ชันสูตรโรคสัตว์และ ผู้พบเห็นด้วย)						

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
42. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรรณิการกฎหมายไม่สอดคล้องกัน อาทิเช่น ตาม น.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า น.ศ. 2498 ได้กำหนดให้วางระเบียบการจับสุนัขจรจัดไว้ซึ่งกรุงเทพมหานครได้วางระเบียบให้กักขังไว้ 3 วัน แต่ น.ร.บ. สาธารณสุข น.ศ. 2484 ได้กำหนดไว้ให้กักขังอย่างน้อย 5 วัน						
42.1 ควรแก้ไข โดยยกเลิกกฎหมายอื่น ๆ ที่ไม่สอดคล้องกันเสีย ให้ใช้ น.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นหลัก เนื่องจากเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อจะได้เป็นแนวเดียวกัน	97	48.50	87	43.50	184	92.00
42.2 ไม่ควรแก้ไข เพราะเหมาะสมแล้วซึ่งแล้วแต่จะเลือกใช้กฎหมายฉบับใดก็ได้	3	1.50	13	6.50	16	8.00
42.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
43. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรรณิการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าระหว่างประเทศ ตาม น.ร.บ. โรคระบาดสัตว์ น.ศ. 2499 และ น.ร.บ. โรคติดต่อ น.ศ. 2523 มีมาตรการควบคุมการนำเข้าสุนัขหรือแมวไว้ แต่ น.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า น.ศ. 2498 ไม่มีมาตรการดังกล่าวไว้						
43.1 ควรแก้ไข โดยเอามากำหนดเป็นมาตรการควบคุมไว้ใน น.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า น.ศ. 2498 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อให้อยู่ฉบับเดียวกัน และยกเลิกมาตรการที่อยู่ในกฎหมายอื่นเสีย	91	45.50	79	39.50	170	85.00

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมพันธ์		สัมพันธ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
43.2 ไม่ควรแก้ไข เพราะเหมาะสมแล้ว	9	4.50	21	10.50	30	15.00
43.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
44. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีเจ้าของสัตว์นำสุนัขมาฉีดวัคซีนแล้ว สัตวแพทย์ไม่ยอมมอบเครื่องหมายประจำตัวสัตว์หรือใบรับรองการฉีดวัคซีนให้เจ้าของสัตว์ สัตวแพทย์ควรจะได้รับโทษปรับด้วย						
44.1 ไม่เห็นด้วย เพราะมีโทษตามกฎหมายอาญา และโทษทางวินัยกำหนดไว้แล้ว	34	17.00	29	14.50	63	31.50
44.2 เห็นด้วย เนื่องจากเป็นเรื่องเจเนาะ	66	33.00	71	35.50	137	68.50
44.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
45. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีเจ้าของนำสุนัขหรือแมวไปปล่อยในที่สาธารณะ ควรได้รับโทษด้วย						
45.1 เห็นด้วย เพราะเจ้าของจะได้มีความรับผิดชอบต่อสังคม	86	43.00	82	41.00	168	84.00
45.2 ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นสิทธิของเจ้าของที่จะปล่อยสุนัขสุนัขได้	14	7.00	18	9.00	32	16.00
44.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายใน การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
46. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ว่า เพื่อให้มาตรการในการลงทะเบียนเจ้าของสัตว์ที่นำสุนัขหรือแมวไปปล่อยในที่สาธารณะได้ผลดี ควรให้รางวัลนำจับแก่ผู้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่						
46.1 ไม่เห็นด้วย เพราะสิ้นเปลืองงบประมาณ	17	8.50	27	13.50	44	22.00
46.2 เห็นด้วย เพราะจูงใจให้ประชาชนร่วมมือ	80	40.00	69	34.50	149	74.50
46.3 อื่น ๆ	3	1.50	4	2.00	7	3.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ ไม่เห็นด้วย เพราะอาจถูกคลื่นแกล้งได้)						
47. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่กฎหมายกำหนดว่าห้ามนำหรือปล่อยสุนัขออกนอกบ้าน ถ้าจะนำออกนอกบ้านแล้วจะต้องมีอุปกรณ์ควบคุมสุนัข เช่น ไซ้ผูกคอ ตะกร้อใส่ปาก เพื่อป้องกันอันตรายด้วย						
47.1 ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นภาระแก่เจ้าของ	9	4.50	13	6.50	22	11.00
47.2 เห็นด้วย เพราะให้เจ้าของระมัดระวังมากขึ้น	91	45.50	86	43.00	177	88.50
47.3 อื่น ๆ	-	-	1	0.50	1	0.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ ไม่เห็นด้วย เพราะปฏิบัติได้ยากและไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรม)						

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
48. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางน่งกรสัตว์ เจ้าของไม่นำสุนัขไปฉีดวัคซีนครบตามกำหนด เมื่อ สัตวแพทย์ตรวจพบให้อ่านาฉีควัคซีนและเรียกเก็บ ค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า						
48.1 ไม่เพียงพอ เพราะโทษทางน่ง เรียกร้อง ได้ยากและเสียเวลา	63	31.50	58	29.00	121	60.50
48.2 เพียงพอ	37	18.50	42	21.00	79	39.50
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
49. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรสัตว์ที่คิดว่า "ไม่เพียงพอ" (จาก ข้อ 48) ควรเพิ่มโทษทางอาญาเข้าไปด้วย เมื่อ เจ้าของสัตว์ฝ่าฝืน ไม่ยอมเสียค่าธรรมเนียมสองเท่า เพื่อที่จะได้ไม่ต้องไปดำเนินการฟ้องทางน่ง						
49.1 ไม่เห็นด้วย	5	2.50	8	4.00	13	6.50
49.2 เห็นด้วย	58	29.00	50	25.00	108	54.00
รวม	63	31.50	58	29.00	121	60.50

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า	ไม่สัมมนา		สัมมนา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
50. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าที่ขึ้นอยู่กับปัจจุบัน ควรรับดำเนินการแก้ไขให้ได้ผลดี อาทิเช่น ปัญหาเรื่องจำนวนสุนัขจรจัด, หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ประสานงานร่วมมือกัน, ขาดการสนับสนุนในด้านงบประมาณจากรัฐบาล, กฎหมายล่าสมัย, ความไม่เข้าใจของประชาชน เป็นต้น						
50.1 ไม่เห็นด้วย	-	-	-	-	-	-
50.2 เห็นด้วย และยังมีปัญหาอื่น ๆ อีก	100	100.0	100	100.0	100	100.0
รวม	100	50.00	100	50.00	200	100.0
หมายเหตุ ปัญหาอื่น ๆ ได้นำไปกล่าวรวมไว้ในข้อสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม						

จากข้อมูลที่ได้ข้างต้น นำมาสรุปผลได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. โดยทั่วไปกลุ่มตัวอย่างเป็นชาย 143 คน (143/200 ร้อยละ 71.50) และหญิง 57 คน (57/200 ร้อยละ 28.50) เพราะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ทั้งในระดับผู้บริหารและปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่เป็นชาย
2. อายุเฉลี่ย 42.42 ปี อายุน้อยที่สุด 24 ปี และอายุมากที่สุด 64 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุ 31-40 ปี รวม 68 คน (68/200 ร้อยละ 34.00) รองลงมา ได้แก่ เป็นผู้มีอายุ 41-50 ปี รวม 60 คน (60/200 ร้อยละ 30.00) และอายุ 51-60 ปี รวม 41 คน (41/200 ร้อยละ 20.50) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยทำงานและมีประสบการณ์ทำงานมาพอสมควร
3. นับถือพุทธศาสนามากที่สุด จำนวน 196 คน (196/200 ร้อยละ 98.00) เพราะประเทศไทยเป็นเมืองพุทธศาสนา
4. ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 92 คน (92/200 ร้อยละ 46.00) รองลงมาคือ ผู้จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี รวม 78 คน (78/200 ร้อยละ 39.00) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาเป็นกลุ่มที่ได้รับการศึกษาในระดับการศึกษาสูงซึ่งสอดคล้องกับลักษณะอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ แพทย์ และสาธารณสุข ส่วนใหญ่จะต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและระดับการศึกษานี้ ถือว่าเป็นคุณสมบัติประจำตัวของบุคคลที่จะมีผลต่อข้อมูลที่ได้รับในการศึกษาวิจัย ทั้งนี้เพราะระดับการศึกษาเป็นรากฐานที่ก่อให้เกิดความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ¹

¹บุญธรรม คำพอ, "การศึกษาความแตกต่างระหว่างผู้ยอมรับและไม่ยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่: ศึกษาเฉพาะกรณีมูลนิธิบูรณะชนบท หมู่ 10 ตำบลโพธิ์งามอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520)

5. อาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ได้แก่

- สัตวแพทย์ 108 คน (108/200 ร้อยละ 54.00) แบ่งเป็น สังกัดกรมปศุสัตว์ 67 คน (67/108 ร้อยละ 33.50) กระทรวงสาธารณสุข 5 คน (5/108 ร้อยละ 2.50) กรุงเทพมหานคร 17 คน (17/108 ร้อยละ 8.50) กระทรวงมหาดไทย 4 คน (4/108 ร้อยละ 2.00) ทบวงมหาวิทยาลัย 7 คน (7/108 ร้อยละ 3.50) สถานเสาวภา 3 คน (3/108 ร้อยละ 1.50) กระทรวงกลาโหม 2 คน (2/108 ร้อยละ 1.00) และเอกชน 3 คน (3/108 ร้อยละ 1.50)

- แพทย์ 23 คน (23/200 ร้อยละ 11.50) แบ่งเป็น สังกัด กระทรวงสาธารณสุข 12 คน (12/23 ร้อยละ 6.00) กรุงเทพมหานคร 3 คน (3/23 ร้อยละ 1.50) กระทรวงมหาดไทย 2 คน (2/23 ร้อยละ 1.00) ทบวงมหาวิทยาลัย 4 คน (4/23 ร้อยละ 2.00) และสถานเสาวภา 2 คน (2/23 ร้อยละ 1.00)

- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 27 คน (27/200 ร้อยละ 13.50) แบ่งเป็นสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 26 คน (26/27 ร้อยละ 13.00) และ กรุงเทพมหานคร 1 คน (1/27 ร้อยละ 0.50)

- เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ได้แก่ นักกฎหมาย นักวิชาการ ทหาร ตำรวจและเอกชนในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวม 42 คน (42/200 ร้อยละ 21.00)

จากข้อมูลที่ได้รับเป็นไปตามสัดส่วนระหว่างอาชีพและหน่วยงาน เพราะเจ้าหน้าที่และหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นสัตวแพทย์จากกรมปศุสัตว์ และแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากกระทรวงสาธารณสุขและกรุงเทพมหานคร

6. การปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าเฉลี่ย 8.52 ปี และอยู่ในช่วง 1-5 ปี มากที่สุด รวม 72 คน (72/200 ร้อยละ 36.00) รองลงมาอยู่ในช่วง 6-10 ปี รวม 39 คน (39/200 ร้อยละ 19.50) จากข้อมูลแสดงว่าหน่วยงานของรัฐได้เริ่มรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าอย่างจริงจังในช่วง 5-10 ปีมานี้เอง โดยได้เริ่มบรรจุใน

แผนพัฒนาสาธารณสุข นับตั้งแต่ฉบับที่ 4-6 (พ.ศ.2520-2534)²

7. การปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า
ได้แก่

- ฉีดวัคซีนให้สุนัขหรือแมว	เฉลี่ย 4,658 ตัว/ราย
- ฉีดวัคซีนให้คน	เฉลี่ย 295 คน/ราย
- จับหรือทำลายสัตว์	เฉลี่ย 2,597 ตัว/ราย
- ให้ความรู้คำแนะนำแก่ประชาชน	เฉลี่ย 4,031 คน/ราย
- ตรวจชันสูตรโรคสัตว์	เฉลี่ย 2,563 ตัว/ราย
- อื่น ๆ ได้แก่ ทำหมัน ฉีดยาคุม	เฉลี่ย 59 ตัว/ราย

จากข้อมูลข้างต้นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งอาจปฏิบัติงานมากกว่า 1 อย่าง

8. การร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการป้องกัน
และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

- ไม่รวม	รวม 113 คน (113/200 ร้อยละ 56.50)
- รวม	รวม 87 คน (87/200 ร้อยละ 43.50)

หน่วยงานอื่นที่ร่วมส่วนใหญ่ (มีการร่วม ๔ มากกว่า 1 หน่วยงาน)

ได้แก่

กรมปศุสัตว์	38 คน (38/172 ร้อยละ 22.10)
กรุงเทพมหานคร	37 คน (37/172 ร้อยละ 21.51)
กระทรวงสาธารณสุข	36 คน (36/172 ร้อยละ 20.93)
ทบวงมหาวิทยาลัย	30 คน (30/172 ร้อยละ 17.44)
กระทรวงมหาดไทย	23 คน (23/172 ร้อยละ 13.37)

แสดงว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งไม่ได้ร่วมมือกับหน่วยงาน
อื่น ๆ และส่วนหนึ่งมีการร่วมมือปฏิบัติงานนั้น (ร่วมมือกันมากกว่า 1 หน่วยงาน)
แต่การร่วมมือกันนี้อาจจะกระทำกันเป็นครั้งคราว ไม่ต่อเนื่องเป็นประจำ และ

²ธีระ รามสูต, "สถานการณ์และการดำเนินการโครงการควบคุม
โรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทย, " เอกสารในการสัมมนา เรื่องมาตรการป้องกัน
และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทย เสนอคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7-8 มิถุนายน 2533, หน้า 3.

ร่วมมือกันไม่ได้

9. กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าฉบับที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ พ.ร.บ.ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ.2498 รวม 84 คน (84/200 ร้อยละ 42.00) กฎหมายข้างเคียงอื่น ๆ ได้แก่ พ.ร.บ.โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 รวม 58 คน (58/200 ร้อยละ 29.00) พ.ร.บ.โรคติดต่อ พ.ศ.2523 รวม 9 คน (9/200 ร้อยละ 4.50) และพ.ร.บ.สาธารณสุข พ.ศ.2484 รวม 2 คน (2/200 ร้อยละ 1.00) และไม่เคยใช้กฎหมายใด ๆ เลย รวม 47 คน (47/200 ร้อยละ 23.50) แสดงว่าเจ้าหน้าที่นำเอากฎหมายหลักในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า คือ พ.ร.บ.ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ.2498 มาใช้น้อย และยังนำกฎหมายข้างเคียงอื่น ๆ มาใช้น้อยเกินไปด้วย นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่จำนวนมากพอควรที่ไม่เคยนำเอากฎหมายใด ๆ มาใช้เลย แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่บางส่วนยังขาดการใช้มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

10. การเข้าอบรมหรือการสัมมนาเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า มีเจ้าหน้าที่ซึ่งเคยอบรมหรือสัมมนา รวม 147 คน (147/200 ร้อยละ 73.50) เฉลี่ย 4 ครั้ง/ราย น้อยที่สุด 1 ครั้ง/ราย มากที่สุด 30 ครั้ง/ราย และส่วนใหญ่เคยเข้าอบรมหรือสัมมนา 1-3 ครั้ง/ราย เท่านั้น รวม 87 คน (87/147 ร้อยละ 43.50) แสดงว่าเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ยังน้อยและไม่ทั่วถึง เพราะยังมีเจ้าหน้าที่ที่ไม่เคยได้รับการอบรมหรือสัมมนา ๔ อีกเป็นจำนวนมากพอควร รวม 53 คน (53/200 ร้อยละ 26.50)

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

11. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 125 คน (125/200 ร้อยละ 62.50) "ไม่เห็นด้วย" ที่จะให้มีหน่วยงานเดียวรับผิดชอบในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

12. เฉพาะเจ้าหน้าที่ที่คิดว่าควรมีหน่วยงานเดียวรับผิดชอบในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้านั้น มีเจ้าหน้าที่ รวม 53 คน (53/75 ร้อยละ 26.50) คิดว่าหน่วยงานที่เหมาะสมที่สุดในการป้องกันและควบคุม

โรคพิษสุนัขบ้า คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองลงมาคือ กระทรวงสาธารณสุข รวม 17 คน (17/75 ร้อยละ 8.50) สาเหตุที่คิดว่า ควรให้กระทรวงเกษตร และสหกรณ์เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเพียงหน่วยงานเดียวนั้น เพราะกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตร ฯ มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและควบคุมโรคสัตว์ทุกชนิดอยู่แล้ว และโรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคที่เกิดจากสัตว์เป็นปัญหาต้นเหตุ

13. เฉพาะเจ้าหน้าที่ที่คิดว่าควรมีหลายหน่วยงานมาร่วมกันรับผิดชอบในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า มีเจ้าหน้าที่ รวม 48 คน (48/125 ร้อยละ 24.00) คิดว่าหน่วยงานที่ควรมาร่วมกัน ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องโดยมาร่วมกัน ในรูป "คณะกรรมการ" และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเพียงหน่วยงานเดียว รองลงมาคือ มีเจ้าหน้าที่ รวม 43 คน (43/125 ร้อยละ 21.50) คิดว่าหน่วยงานที่ควรมาร่วมกัน ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย โดยให้ทั้งสามกระทรวงมาเป็น ผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมกัน แสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่าการป้องกันและ ควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ควรจะต้องมี "หน่วยงานหลายหน่วยงาน" มาร่วมกัน ในรูป "คณะกรรมการ" เพราะลักษณะงานนี้จะต้องอาศัยบุคลากร สถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ และงบประมาณ จำนวนมากและจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง จึงต้องมี องค์การสื่อกลางในรูปคณะกรรมการเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงาน ดังที่ใน ต่างประเทศได้ดำเนินการได้ผลดีมาแล้ว

14. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 166 คน (166/200 ร้อยละ 83.00) คิดว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในอดีตและ ปัจจุบัน ทำงานประสานงานและร่วมมือกันไม่ดี ขาดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับข้อ 8

15. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 184 คน (184/200 ร้อยละ 92.00) "เห็นด้วย" กับเรื่องที่ว่ารัฐควรใช้อำนาจในการกำจัดสุนัขจรจัด ทำลายสัตว์ที่เป็น หรือสงสัยว่าเป็นโรคหรือการบังคับเจ้าของสัตว์ให้นำสัตว์มาฉีดวัคซีน เพื่อกำจัด โรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปจากประเทศไทย แสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็น สอดคล้องกับทฤษฎีอำนาจรัฐ

16. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 123 คน (123/200 ร้อยละ 61.50) "เห็นด้วย" กับเรื่องที่ว่ารัฐควรให้บริการด้านการชันสูตรโรค ตรวจโรค ฉีดวัคซีน

ป้องกันโรค ดูแลและควบคุมสัตว์ป่วย ฯลฯ โดยไม่คิดมูลค่า เพื่อให้การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้ามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับทฤษฎีบริการสาธารณะ ส่วนเจ้าหน้าที่ซึ่ง "ไม่เห็นด้วย" นั้น คิดว่าควรพิจารณาแต่ละอย่าง ดังนี้ บริการฟรี ได้แก่ การชันสูตรโรค ส่วนการฉีดวัคซีนฟรีนั้นจะต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ไม่ควรบริการฟรีทั้งหมด เพื่อให้เจ้าของมีความรับผิดชอบบ้าง

17. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 173 คน (173/200 ร้อยละ 86.50) "เห็นด้วย" กับเรื่องที่ว่า การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าที่มีในปัจจุบัน ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะป้องกันและควบคุมโรคนี้ได้ เนื่องจากเนื้อหายังบกพร่อง ไม่ครอบคลุมถึงสัตว์นำโรคอื่นด้วย เช่น แมวซึ่งนำโรคนี้ออกจากสุนัข จึงสมควรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและทันสมัย แสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย

18. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 137 คน (137/200 ร้อยละ 68.50) "เห็นด้วย" กับเรื่องที่ว่า กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้ามีโทษน้อยเกินไป ไม่เหมาะสมกับความรุนแรงของโรคซึ่งเมื่อเกิดอาการแล้วจะไม่มีทางรักษาได้เลย แสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษ

19. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 116 คน (116/200 ร้อยละ 58.00) "ไม่เห็นด้วย" ที่จะให้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าครั้งแรกเมื่ออายุครบ 3 เดือน เนื่องจากลูกสุนัขที่อายุต่ำกว่า 3 เดือน มีโอกาสเป็นโรคนี้ได้ เพราะลูกสุนัขที่เกิดจากแม่สุนัขที่ไม่ได้ฉีดวัคซีนมาเป็นประจำทุกปี จะไม่มีภูมิคุ้มกัน จึงมีโอกาasเป็นโรคนี้ได้ ดังนั้นถ้าหากกฎหมายกำหนดให้ฉีดวัคซีน เฉพาะสุนัขอายุครบ 3 เดือนแล้วเท่านั้น จะทำให้มาตรการทางกฎหมายไม่เกิดประสิทธิภาพต่อการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าได้ผลอย่างจริงจัง

20. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 162 คน (162/200 ร้อยละ 81.00) "ไม่เห็นด้วย" ในเรื่องการจะทราบอายุสุนัขเมื่ออายุครบ 3 เดือนได้ทุกตัว เพราะทราบแน่นอนได้ยาก เนื่องจากไม่มีการจดทะเบียน และจะใช้วิธีประมาณอายุจากการดูฟันนั้น ก็ทำได้ยาก แสดงว่าอายุสุนัขเป็นปัญหาต่อการบังคับใช้กฎหมาย

21. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 154 คน (154/200 ร้อยละ 77.00)
"เห็นด้วย" ในการที่กฎหมายกำหนดให้มีการจดทะเบียนสุนัขและแมว
22. เฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เห็นด้วยกับการที่กฎหมายกำหนดให้มีการจดทะเบียนสุนัขและแมวนั้น มีเจ้าหน้าที่ รวม 108 คน (108/154 ร้อยละ 54.00) คิดว่าควรจดทะเบียนสุนัขทั่วราชอาณาจักร รongลงมา ได้แก่ ให้จดทะเบียนเฉพาะเมืองใหญ่ ๆ ก่อนรวม 46 คน (46/154 ร้อยละ 23.00) แสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการกฎหมายควรมีมาตรการในการจดทะเบียนสุนัขและแมว และควรประกาศใช้ในท้องที่ที่มีความพร้อมก่อน
23. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 150 คน (150/200 ร้อยละ 75.00)
"ไม่เห็นด้วย" ในการที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าของสุนัขต้องนำสุนัขที่มีอายุครบ 3 เดือนทุก ๆ ตัว มาฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าโดยไม่มีข้อยกเว้น ซึ่งควรมีข้อยกเว้นสำหรับสุนัขที่เจ็บป่วย เพราะสุนัขที่เจ็บป่วย ตามหลักวิชาการแล้วไม่ควรฉีดวัคซีน ถ้าฉีดอาจจะทำให้สัตว์ตายได้ และไม่เกิดผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันโรคด้วย เนื่องจากร่างกายสัตว์ไม่พร้อมที่จะสร้างภูมิคุ้มกันขึ้นมาได้
24. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ "ไม่เห็นด้วย" รวม 190 คน (190/200 ร้อยละ 95.00) ในการที่กฎหมายขยายครอบคลุมไปถึงสัตว์อื่น ได้แก่ เป็ด ไก่ ห่าน และนก เพราะสัตว์เหล่านี้ไม่เป็นและไม่นำโรคนี้ แสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กฎหมายควรกำหนดให้สอดคล้องกับหลักวิชาการด้วย
25. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ "ไม่เห็นด้วย" รวม 176 คน (176/200 ร้อยละ 88.00) ถ้ากฎหมายกำหนดเวลาให้เจ้าของสุนัขไปฉีดวัคซีนให้เสร็จภายใน 1 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนด เพราะเจ้าของไม่สามารถปฏิบัติได้ทันเวลา แสดงว่าการฉีดวัคซีนสุนัขควรจะต้องมีช่วงระยะเวลา (Grace period) ให้เจ้าของปฏิบัติได้พอสมควรนับแต่วันครบกำหนดการฉีดวัคซีน
26. ในเรื่องระยะเวลาควบคุมสัตว์อื่น เช่น โค กระบือ ถูกสุนัขบ้า กัดให้ควบคุมไว้สังเกตอาการไม่น้อยกว่า 6 เดือน นับแต่วันที่ถูกกัดนั้น พบว่าเจ้าหน้าที่ 98 คน (98/200 ร้อยละ 49.00) คิดว่ามากเกินไป เพราะว่าเจ้าหน้าที่เห็นว่าอาจทำให้เจ้าของเดือดร้อนควรใช้ระยะเวลาสังเกตอาการระยะหนึ่ง แล้วให้อยู่ในดุลยพินิจของสัตวแพทย์ว่าจะให้ควบคุมต่อไปอีกหรือจะให้เลิกควบคุมเป็นกรณี ๆ ไป

27. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 121 คน (121/200 ร้อยละ 60.50) คิดว่าควรควบคุมสุนัขที่มีอาการหรือสงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้าไว้สังเกตอาการไม่น้อยกว่า 15 วันนั้น เหมาะสมดีแล้ว เพราะระยะเวลาแสดงอาการของโรคอยู่ในช่วง 10-15 วัน

28. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 158 คน (158/200 ร้อยละ 79.00) คิดว่าการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สุนัขหรือสัตว์ควบคุมอื่นนั้น ควรเป็นหน้าที่ของสัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์ และผู้ซึ่งมีวุฒิไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพสัตวแพทย์ที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ สัตวแพทย์ของหน่วยงานอื่น ๆ เจ้าพนักงานสาธารณสุขของกระทรวงสาธารณสุข และผู้ที่ได้รับมอบหมายจากบุคคลดังกล่าว แสดงว่าเจ้าหน้าที่เห็นว่ากฎหมายควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ในการฉีดวัคซีนให้เพียงพอ

29. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 152 คน (152/200 ร้อยละ 76.00) ใช้วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่ผลิตจากต่างประเทศ เพราะหาซื้อได้ง่าย คิดว่าประสิทธิภาพดี และวัคซีนที่ผลิตในประเทศ (โดยกรมปศุสัตว์) ยังไม่มีจำหน่ายทั่วไป

30. เจ้าหน้าที่ รวม 87 คน (87/200 ร้อยละ 43.50) คิดว่าค่าธรรมเนียมในการฉีดวัคซีนควรเสียตัวละ 25 บาท และเจ้าหน้าที่ รวม 61 คน (61/200 ร้อยละ 30.50) คิดว่าไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม แสดงว่าเจ้าหน้าที่เห็นว่าการฉีดวัคซีนควรคิดอัตราค่าธรรมเนียมในราคาใกล้เคียงกับต้นทุน เพื่อนำเงินมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนในค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า และอีกส่วนหนึ่งคิดว่ารัฐควรบริการฉีดฟรี เพื่อจูงใจให้ประชาชนเจ้าของนำสุนัขและแมวมาฉีดวัคซีน เพราะส่วนใหญ่เจ้าของมีฐานะค่อนข้างยากจน

31. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 136 คน (136/200 ร้อยละ 68.00) คิดว่าขอบเขตอำนาจของเจ้าพนักงานในการจับสุนัขจรจัดนั้น ควรดำเนินการในที่สาธารณะและมีอำนาจติดตามเข้าไปในเคหะสถาน กรณีที่สุนัขวิ่งเข้าไปด้วย แสดงว่าควรให้อำนาจเจ้าพนักงานอย่างเพียงพอในการจับสุนัขจรจัด เพื่อจะได้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าได้ดียิ่งขึ้น

32. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 181 คน (181/200 ร้อยละ 90.50) คิดว่าผู้ที่ทำหน้าที่ในการจับสุนัขจรจัดหรือทำลายสุนัขที่เป็นหรือสงสัยว่าเป็น

โรคพิษสุนัขบ้า คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ สัตวแพทย์และผู้ที่ได้รับมอบหมาย เช่น ลูกจ้าง คนงาน เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติ เพราะเจ้าพนักงาน ส่วนใหญ่ที่เป็นข้าราชการไม่ไปจับหรือทำลายสุนัขด้วยตนเอง

33. ในเรื่องที่จะให้สัตวแพทย์มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำผิดตาม กฎหมายป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า นั้น พบว่าเจ้าหน้าที่ รวม 101 คน (ร้อยละ 50.50) "ไม่เห็นด้วย" และเจ้าหน้าที่ รวม 99 คน (ร้อยละ 49.50) "เห็นด้วย" เพราะเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่าตำรวจมีอำนาจหน้าที่ตาม กฎหมายอยู่แล้ว จะทำให้งานซ้ำซ้อนและเป็นการไม่ปลอดภัยสำหรับเจ้าพนักงาน อื่นที่ไม่ใช่ตำรวจ

34. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 135 คน (135/200 ร้อยละ 67.50) คิดว่าในกรณีที่ครบกำหนดแล้ว เจ้าของไม่มาขอรับสุนัขที่เจ้าพนักงานจับมากักขังไว้ ควรทำลายเฉพาะสุนัขที่สุขภาพไม่ดี ส่วนตัวที่สุขภาพดีให้ผู้ที่มาขอไปเลี้ยงได้ ถ้า ไม่มีผู้ขอไปเลี้ยงให้อยู่ในดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่าเหมาะสมเป็นกรณีไป

35. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 129 คน (129/200 ร้อยละ 64.50) คิดว่าระยะเวลาที่ควรรอเจ้าของมารับสุนัขที่จับมากักขังไว้คืนภายใน 7 วันนั้น เหมาะสมดีแล้ว เพราะเจ้าของสามารถมาขอรับคืนได้ทันเวลา และเป็นระยะเวลาที่สุนัขอาจแสดงปรากฏอาการให้เห็นได้

36. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 167 คน (167/200 ร้อยละ 83.50) คิดว่าเมื่อเจ้าของมาขอรับสุนัขคืนจะต้องจ่ายค่าเลี้ยงดู เพื่อประหยัดงบประมาณ ของรัฐและกระตุ้นให้เจ้าของควบคุมสุนัขอย่างเคร่งครัด

37. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 107 คน (107/200 ร้อยละ 53.50) คิดว่าเจ้าของ "ไม่ควร" มีสิทธิได้รับค่าเสียหายในกรณีที่สุนัขซึ่งจับมากักขังไว้แล้ว ตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ถ้าสุนัขตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าหรือ เหตุสุดวิสัย เพื่อให้เจ้าพนักงานระมัดระวัง ไม่ประมาทซึ่งอาจก่อให้เกิด ความเสียหายต่อเจ้าของได้

38. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 144 คน (144/200 ร้อยละ 72.00) "ไม่เห็นด้วย" ในเรื่องที่จะให้เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสุนัขหรือสัตว์ เศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น โค กระบือ หากพบว่ามีอาการหรือสงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า โดยไม่มีการจ่ายค่าชดเชย เพราะเจ้าของสัตว์อาจจะไม่ให้ความร่วมมือ

39. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 183 คน (183/200 ร้อยละ 91.50) คิดว่ามาตรการที่ควรจะนำมาใช้ในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ได้แก่

การฉีดวัคซีน กำจัดสุนัขจรจัด ควบคุมประชากรสุนัขที่เลี้ยงตามบ้าน ส่งเสริมความรู้ด้านสุขอนามัย และการประชาสัมพันธ์ เพราะเป็นมาตรการหลักในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

40. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 139 คน (139/200 ร้อยละ 69.50) คิดว่าความหมายของคำว่า "เจ้าของสัตว์" นั้น ควรมีความหมายรวมถึง เจ้าของของผู้ครอบครอง และผู้เลี้ยงดู เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ให้เกิดช่องว่างในการที่จะหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมาย

41. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 160 คน (160/200 ร้อยละ 80.00) คิดว่าเจ้าของสัตว์ ผู้มีหน้าที่บำบัดโรคสัตว์ เจ้าของสถานพยาบาลสัตว์ และผู้ชันสูตรโรคสัตว์ ควรเป็นผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งความต่อเจ้าพนักงานเมื่อพบสุนัขมีอาการหรือสงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า เนื่องจากบุคคลดังกล่าวนี้ ใกล้ชิดกับสัตว์ และเจ้าของบางคนไม่ทราบอาการและไม่สามารถวินิจฉัยโรคแยกโรคอื่นที่มีอาการใกล้เคียงกัน เช่น โรคไข้หัด โรคไวรัสล่าไส้อักเสบ เป็นต้น จึงต้องให้เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับโรคสัตว์ เป็นผู้แจ้งความด้วย³

42. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 184 คน (184/200 ร้อยละ 92.00) คิดว่าควรแก้ไขกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกัน อาทิเช่น ตาม พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 ได้กำหนดให้วางระเบียบการจับสุนัขจรจัดไว้ซึ่งกรุงเทพมหานครได้วางระเบียบให้กักขังไว้ 3 วัน แต่ พ.ร.บ. สาธารณสุข พ.ศ. 2484 ได้กำหนดไว้ให้กักขังอย่างน้อย 5 วัน โดยยกเลิกกฎหมายอื่น ๆ ที่ไม่สอดคล้องกันเสีย ให้ใช้ พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 เป็นหลัก เพื่อไม่ให้กฎหมายกระจัดกระจาย และให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้มากยิ่งขึ้น

43. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 170 คน (170/200 ร้อยละ 85.00) คิดว่าควรแก้ไขกฎหมาย กรณีการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าระหว่างประเทศ ตาม พ.ร.บ. โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 และ พ.ร.บ. โรคติดต่อ พ.ศ. 2523 ซึ่งมีมาตรการควบคุมการนำเข้าสุนัขหรือแมวไว้ แต่ พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 ไม่มีมาตรการดังกล่าวไว้ จึงควรแก้ไข โดยเอามากำหนดเป็นมาตรการ

³ ประวิทย์ ชูเกียรติขจร, "การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า," กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, 2531, หน้า 14-15. (อัดสำเนา).

ควบคุมไว้ใน พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ เพื่อให้อยู่ในฉบับเดียวกันและยกเลิกมาตรการที่อยู่ในกฎหมายอื่น

44. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 137 คน (137/200 ร้อยละ 68.50) "เห็นด้วย" ที่จะให้สัตวแพทย์ได้รับโทษ กรณีเจ้าของนำสุนัขมาฉีดวัคซีนแล้ว สัตวแพทย์ไม่ยอมมอบเครื่องหมายประจำตัวสัตว์หรือใบรับรองการฉีดวัคซีนให้เจ้าของสัตว์ เพราะสัตวแพทย์ที่ประมาท ควรได้รับโทษด้วย เนื่องจากจะทำให้เจ้าของเดือดร้อนและเสียหาย เช่น สุนัขที่ฉีดวัคซีนแล้ว ถูกเจ้าพนักงานจับไป เนื่องจากไม่มีเครื่องหมายหรือใบรับรองการฉีดวัคซีน

45. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 168 คน (168/200 ร้อยละ 84.00) "เห็นด้วย" ที่จะให้เจ้าของสัตว์ที่นำสุนัขหรือแมวไปปล่อยในที่สาธารณะได้รับโทษ เพื่อลดจำนวนสุนัขจรจัดและให้เจ้าของมีความรับผิดชอบ ไม่ปล่อยปละละเลย

46. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 149 คน (149/200 ร้อยละ 74.50) "เห็นด้วย" ที่จะให้รางวัลนำจับแก่ผู้แจ้งเจ้าพนักงาน กรณีพบผู้ใดสัตว์นำสุนัขหรือแมวไปปล่อยในที่สาธารณะ เพื่อเป็นการจูงใจประชาชนให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้ามากยิ่งขึ้น

47. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 177 คน (177/200 ร้อยละ 88.50) "เห็นด้วย" ที่กฎหมายจะกำหนดห้ามนำหรือปล่อยสุนัขที่ไม่มีอุปกรณ์ควบคุมสุนัข เช่น ไซ้ผูกคอ ตะกร้อใส่ปาก ออกนอกบ้าน เพื่อให้เจ้าของระมัดระวังมากขึ้น

48. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ รวม 121 คน (121/200 ร้อยละ 60.50) คิดว่ากรณีที่เจ้าของไม่นำสุนัขไปฉีดวัคซีนครบตามกำหนด เมื่อสัตวแพทย์ตรวจพบให้มีอำนาจฉีดวัคซีนและเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า นั้น เป็นการ "ไม่เพียงพอ"

49. เจ้าหน้าที่ซึ่งมีความคิดเห็นว่า "ไม่เพียงพอ" นั้น ควรเพิ่มโทษทางอาญา เข้าไปด้วย เพื่อที่จะได้ไม่ต้องไปดำเนินการทางแพ่งซึ่งล่าช้าใช้เวลานาน รวม 108 คน (108/121 ร้อยละ 51.00)

50. โดยทั่วไปเจ้าหน้าที่คิดว่า การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในปัจจุบัน ยังมีปัญหาอีกหลายประการด้วยกัน เช่น เรื่องสุนัขจรจัด หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ประสานงานร่วมมือกัน ขาดการสนับสนุนในด้านงบประมาณจากรัฐบาล กฎหมายล้าสมัย ความไม่เข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับกฎหมายและความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น

2. ข้อมูลที่ได้จากประชาชนทั่วไปและพระภิกษุ

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ	ประชาชน		พระภิกษุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ						
1.1 ชาย	117	46.80	50	20.00	167	66.80
1.2 หญิง	83	33.20	-	-	83	33.20
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
2. อายุในปัจจุบัน เฉลี่ย (ปี)	35.69		47.28		38.00	
2.1 ต่ำกว่า 30 ปี	66	26.40	9	3.60	75	30.00
2.2 31-40 ปี	73	29.20	10	4.00	83	33.20
2.3 41-50 ปี	37	14.80	12	4.80	49	19.60
2.4 51-60 ปี	16	6.40	9	3.60	25	10.00
2.5 61 ปีขึ้นไป	8	3.20	10	4.00	18	7.20
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
3. ระดับการศึกษา						
3.1 ประถมศึกษา	63	25.20	14	5.60	77	30.80
3.2 มัธยมศึกษา	45	18.00	12	4.80	57	22.80
3.3 อนุปริญญา	37	14.80	9	3.60	46	18.40
3.4 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	51	20.40	7	2.80	58	23.20
3.5 สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.60	-	-	4	1.60
3.6 อื่น ๆ	-	-	8	3.20	8	3.20
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
(หมายเหตุ) นักธรรมเอก นักธรรมโท เปรียญ 3 และ 5 ประโยค						

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ	ประชาชน		พระภิกษุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. อาชีพ หรือสถานภาพ						
4.1 รับราชการ	89	35.60			89	35.60
4.2 รัฐวิสาหกิจ	6	2.40			6	2.40
4.3 พระภิกษุ	-	-	50	20.00	50	20.00
4.4 อุดสาหกรรม	7	2.80			7	2.80
4.5 เกษตรกรรม	13	5.20			13	5.20
4.6 รับจ้าง	36	14.40			36	14.40
4.7 ค้าขาย	20	8.00			20	8.00
4.8 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	5	2.00			5	2.00
4.9 เพาะเลี้ยงสัตว์หรือแมว	5	2.00			5	2.00
4.10 อื่น ๆ ได้แก่ แม่บ้าน นักเรียน นักศึกษา	19	7.60			19	7.60
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ย ต่อ ราช (เฉพาะประชาชน)	5 คน(5.41)					
6. สัตว์หรือแมวที่อยู่ในความครอบครองคุณใน ปัจจุบัน	(เฉลี่ย/ราช)		(เฉลี่ย/ราช)			
6.1 สุนัข (ตัว)	4 (3.75)		21 (20.90)			
6.2 แมว (ตัว)	1 (1.31)		29 (28.67)			
7. ระยะเวลาที่เลี้ยงสัตว์หรือแมว	(เฉลี่ย/ราช)		(เฉลี่ย/ราช)			
7.1 สุนัข (ปี)	6 (5.55)		9 (8.54)			
7.2 แมว (ปี)	3 (2.70)		9 (8.67)			

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ	ประชาชน		พระภิกษุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสุนัขหรือแมว (ตอบได้หลายข้อ)						
8.1 เพื่อส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ	1	0.34	-	-	1	0.34
8.2 เพื่อการค้าภายในประเทศ	10	3.44	-	-	10	3.44
8.3 เพื่อกำจัดหนู	38	13.10	2	0.68	40	13.78
8.4 เพื่อเฝ้าทรัพย์สิน	120	41.37	3	1.03	123	42.40
8.5 อื่น ๆ	68	23.44	48	16.55	116	39.99
รวม	237	81.73	53	18.27	290	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ ส่งสาร เป็นเพื่อน เพื่อความสวยงาม เลี้ยงเอาไว้ดูเล่น และประกวด)						
9. การจัดการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัขหรือแมว						
9.1 ไม่เคยฉีดเลย	112	44.80	20	8.00	132	52.80
9.2 ฉีดบ้างไม่ฉีดบ้าง	30	12.00	12	4.80	42	16.80
9.3 ฉีดเป็นประจำทุกปี	38	15.20	18	7.20	56	22.40
9.4 อื่น ๆ (ไม่ได้เลี้ยงสุนัขหรือแมว)	20	8.00	-	-	20	8.00
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
10. การทราบว่าโรคพิษสุนัขบ้าสามารถป้องกันได้ ด้วยการฉีดวัคซีน						
10.1 ไม่ทราบ	98	39.20	39	15.60	137	54.80
10.2 ทราบ	102	40.80	11	4.40	113	45.20
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ	ประชาชน		พระภิกษุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
11. การเป็นสมาชิกของชมรม สมาคม หรือกลุ่มที่ เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสุนัขหรือแมว						
11.1 ไม่เป็น	188	75.20	50	20.00	238	95.20
11.2 เป็น (เป็นสมาชิกมากกว่า 1 แห่ง)	12	4.80	-	-	12	4.80
ได้แก่ สมาคมผู้นิยมสุนัขแห่งประเทศไทย 9 ราย, ชมรมสุนัข 4 ราย และชมรมอนุรักษ์และ พันธุ์สุนัขไทย 2 ราย						
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
12. การได้รับความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับการ ป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าจาก หน่วยราชการ เอกชน หรือแหล่งอื่น ๆ						
12.1 ไม่เคยเลย	79	31.60	21	8.40	100	40.00
12.2 เคย (บางคนได้รับมากกว่า 1 แห่ง)	121	48.40	29	11.60	150	60.00
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
รายชื่อหน่วยงานหรือแหล่งที่ทำให้ความรู้ฯ						
- กรมปศุสัตว์	53	31.93	5	3.01	58	34.94
- กระทรวงสาธารณสุข	10	6.02	7	4.22	17	10.34
- หนังสือ เอกสาร	20	12.05	10	6.02	30	18.07
- กรุงเทพมหานคร	11	6.63	15	9.04	26	15.66
- คลินิกเอกชน	10	6.02	-	-	10	6.02
- ทรอปิคัล วิทยา	13	7.83	4	2.41	17	10.24
- โรงพยาบาล	4	2.41	-	-	4	2.41
- อื่น ๆ	3	1.81	1	0.60	4	2.41
รวม	124	74.70	42	25.30	166	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ เทศบาล สถานีเสาวภา โรงเรียน ชมรมหรือสมาคมของเอกชน)						

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ	ประชาชน		พระภิกษุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
13. การตรวจอาการของสุนัขหรือแมวที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้า						
13.1 ไม่ทราบ	82	32.80	20	8.00	102	40.80
13.2 ทราบ	118	47.20	30	12.00	148	59.20
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
(หมายเหตุ อาการที่ทราบ ได้แก่ น้ำลายฟูมปาก เคี้ยว ตัวแข็ง หางตก กลั้วน้ำ กลั้วลม ชักที่มีด นิสัยเปลี่ยน ไป คร่ำครวญ อัมพาต ลิ้นห้อย ตาขวาง ซึม ไม่กินอาหาร)						
14. การเคสถูกสุนัขกัด						
14.1 ไม่เคย	94	37.60	27	10.80	121	48.40
14.2 เคย	106	42.40	23	9.20	129	51.60
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
เฉลี่ยจำนวนครั้งที่เคสถูกสุนัขกัด (ครั้ง/ราย)	2	(1.78)	2	(1.56)	2	(1.74)
15. สถานที่ซึ่งเคสถูกสุนัขกัด						
15.1 วัด	6	2.40	16	6.40	22	8.80
15.2 ในที่สาธารณะต่าง ๆ	46	18.40	3	1.20	49	19.60
15.3 ในบ้านตนเอง	20	8.00	2	0.80	22	8.80
15.4 ในบ้านคนอื่น	34	13.60	2	0.80	36	14.40
15.5 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	106	42.40	23	9.20	129	51.60
16. การทราบว่าสุนัขที่กัดมีเจ้าของ						
16.1 ไม่ทราบ	5	2.00	7	2.80	12	4.80
16.2 ไม่มีเจ้าของ	80	32.00	7	2.80	87	34.80
16.3 มี	21	8.40	9	3.60	30	12.00
รวม	106	42.40	23	9.20	129	51.60

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ	ประชาชน		พระภิกษุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
17. การฉ้อฉลที่ป้องกันของสำนักวัด						
17.1 ไม่ทราบ	51	20.40	9	3.60	60	24.00
17.2 ไม่มี	33	13.20	10	4.00	43	17.20
17.3 ฉ้อ	22	8.80	4	1.60	26	10.40
รวม	106	42.40	23	9.20	129	51.60
18. การปฏิบัติหลังจากที่เคยถูกสำนักวัด (คนเคียวตอบได้หลายข้อ)						
18.1 ล้างแผล ใส่น้ำยา	62	26.05	10	4.20	72	30.25
18.2 พบแพทย์	41	17.23	5	2.10	46	19.33
18.3 ฉีควัคซีน	37	15.55	7	2.94	44	18.49
18.4 ควบคุมสิ่งแวดล้อม	24	10.08	5	2.10	29	12.18
18.5 นำหัวสุนัขไปตรวจ	10	4.20	-	-	10	4.20
18.6 อยู่เฉยๆ ไม่ทำอะไร	17	7.14	7	2.94	24	10.08
18.7 อื่น ๆ	10	4.20	3	1.26	23	5.46
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ คมน้ำมนต์ เสกเป่า ศาลา กินคัมภีร์ และรักษาโคสมอนแผนโบราณ ใช้ยาสมุนไพร)						
รวม	201	84.54	37	15.55	238	100.0
19. ความรับผิดชอบของเจ้าของสุนัขที่ไปกัดคนอื่น						
19.1 ชดใช้ค่าเสียหาย	91	36.40	18	7.20	109	43.60
19.2 ถูกปรับหรือจำคุกและชดใช้ค่าเสียหาย	13	5.20	2	0.80	15	6.00
19.3 อื่น ๆ	2	0.80	3	1.20	5	2.00
รวม	106	42.40	23	9.20	129	51.60
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ ถ้าสุนัขกัดคนอกบ้านต้อง ชดใช้ค่าเสียหายและถูกปรับด้วย แต่ถ้ากัดในบ้านไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายและไม่ถูกปรับด้วย)						

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ	ประชาชน		พระภิกษุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
20. ความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงานที่เหมาะสมที่สุด ในการรับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและ ควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า						
20.1 กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรฯ (สัปดาห์นทสย ปศุสัตว์)	56	22.40	11	4.40	67	26.80
20.2 กระทรวงสาธารณสุข (นทสย อนามัย)	35	14.00	8	3.20	43	17.20
20.3 กระทรวงมหาดไทย (เทศบาล สภาภิบาล)	10	4.00	3	1.20	13	5.20
20.4 กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรฯ ร่วมกับ กระทรวงสาธารณสุข	22	8.80	2	0.80	24	9.60
20.5 กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรฯ ร่วมกับ กระทรวงมหาดไทย	3	1.20	1	0.40	4	1.60
20.6 กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับ กระทรวงมหาดไทย	6	2.40	-	-	6	2.40
20.7 กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรฯ กระทรวง- สาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบร่วมกัน	68	27.20	25	10.00	93	37.20
20.8 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
21. การทราบว่ามีความเหมาะสมเกี่ยวกับการป้องกันและ ควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้อยู่ในปัจจุบัน						
21.1 ไม่ทราบ	185	74.00	50	20.00	235	94.00
22.2 ทราบ	15	6.00	-	-	15	6.00
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
กฎหมายที่ทราบ ได้แก่						
- พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498	1	0.40	-	-	1	0.40
- พ.ร.บ. โรคติดต่อ พ.ศ. 2523	8	3.20	-	-	8	3.20
- ไม่ระบุ	6	2.40	-	-	6	2.40

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ	ประชาชน		พระภิกษุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
22. การทราบอายุที่แน่นอนของสุนัขหรือแมวที่เลี้ยงอยู่						
22.1 ไม่ทราบ	105	42.00	30	12.00	135	54.00
22.2 ทราบบางตัว	45	18.00	19	7.60	64	25.60
22.3 ทราบทุกตัว	50	20.00	1	0.40	51	20.40
22.4 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
23. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจดทะเบียนสุนัขหรือแมว						
23.1 ไม่เห็นด้วย	42	16.80	10	4.00	52	20.80
23.2 เห็นด้วย	158	63.20	40	16.00	198	79.20
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
24. ท้องที่ซึ่งคิดว่าควรจดทะเบียนสุนัขหรือแมว						
24.1 กรุงเทพมหานคร และเทศบาลต่างๆ	57	22.80	10	4.00	67	26.80
24.2 ที่วัดหรืออาคารจักร	96	38.40	27	10.80	123	49.20
24.3 อื่น ๆ	5	2.00	3	1.20	8	3.20
รวม	158	63.20	40	16.00	198	79.20
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ ให้จดทะเบียนเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ ที่มีความพร้อมก่อน แล้วค่อยประกาศ ขยายออกไปตามพื้นที่ต่าง ๆ)						
25. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีที่สุนัขหรือแมวมีอายุครบกำหนดฉีดวัคซีน หากมีกฎหมายกำหนดให้จัดการฉีดให้เสร็จภายในเวลา 1 วัน (ในวันที่ครบกำหนดนั้น)						
25.1 ไม่ได้	115	46.00	45	18.00	160	64.00
25.2 ได้	85	34.00	5	2.00	90	36.00
25.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ	ประชาชน		พระภิกษุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
26. การดำเนินการเมื่อสิ้นหรือนมามีอาการหรือสงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า						
26.1 แจ้งคํานัดพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 24 ชม.	42	16.80	6	2.40	48	19.20
26.2 ควบคุมไว้ก่อน แล้วแจ้งคํานัดพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 24 ชั่วโมง	157	62.80	44	17.60	201	80.40
26.3 อื่น ๆ	1	0.40	-	-	-	-
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ ทำลายแล้วนำตัวไปตรวจ)						
27. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ที่ควรมีหน้าที่ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า						
27.1 สัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์	60	24.00	4	1.60	64	25.60
27.2 สัตวแพทย์กรมปศุสัตว์และสัตวแพทย์ของหน่วยงานอื่นด้วย	26	10.40	4	1.60	30	12.00
27.3 สัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์ของหน่วยงานอื่นและเจ้าพนักงานสาธารณสุข	39	15.60	4	1.60	43	17.20
27.4 สัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์ของหน่วยงานอื่น เจ้าพนักงานสาธารณสุขและผู้ที่ได้รับมอบหมายจากบุคคลเหล่านั้นด้วย	75	30.00	38	15.20	113	45.20
27.5 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ	ประชาชน		พระภิกษุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
28. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่กฎหมายจะลงโทษปรับไม่เกิน 200 บาท แก่เจ้าของสัตว์ที่ไม่นำสุนัขหรือแมวไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า						
28.1 ไม่เห็นด้วย เพราะค่าเกินไป	110	44.00	29	11.60	139	55.60
28.2 เห็นด้วย เพราะเหมาะสมแล้ว	89	35.60	21	8.00	110	44.00
28.3 อื่น ๆ ได้แก่ ควรลงโทษจำคุกด้วย	1	0.40	-	-	1	0.40
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
29. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตราค่าธรรมเนียมการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า						
29.1 ไม่ต้องเสีย	93	37.20	33	13.20	126	50.40
29.2 คิวละ 25 บาท	75	30.00	12	4.80	87	34.80
29.3 คิวละ 50 บาท	29	11.60	4	1.60	33	13.20
29.4 อื่น ๆ	3	1.20	1	0.40	4	1.60
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ เสียเฉพาะกรณีที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย คิวละ 75 บาท ถ้าปฏิบัติตามกฎหมายแล้วไม่ต้องเสียหรือเสียคิวคิวละ 25 บาท)						

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ	ประชาชน		พระภิกษุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
30. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ซึ่งเจ้าพนักงานมีอำนาจในการจับสุนัขจรจัด (สุนัขเถื่อน)						
30.1 ที่สาธารณะ	71	28.40	19	7.60	90	36.00
30.2 วัด	10	4.00	2	0.80	12	4.80
30.3 สถานที่ราชการ	1	0.40	1	0.40	2	0.80
30.4 ที่สาธารณะ และวัด	22	8.80	8	3.20	30	12.00
30.5 ที่สาธารณะ และบ้านที่เข้าไปอาศัย	14	5.60	-	-	14	5.60
30.6 ที่วัด และสถานที่ราชการ	1	0.40	-	-	1	0.40
30.7 ที่สาธารณะ วัดและบ้านที่เข้าไปอาศัย	6	2.40	-	-	6	2.40
30.8 ที่สาธารณะ วัด และสถานที่ราชการ	22	8.80	5	2.00	27	10.80
30.9 ที่สาธารณะ วัด สถานที่ราชการ และบ้านที่เข้าไปอาศัย	52	20.80	15	6.00	67	26.80
30.10 ที่สาธารณะ วัด สถานที่ราชการ บ้านที่เข้าไปอาศัย และอื่น ๆ ทุกสถานที่	1	0.40	-	-	1	0.40
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
31. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่กฎหมายจะลงโทษผู้ที่นำสุนัขหรือแมวไปปล่อยในที่สาธารณะ						
31.1 ไม่เห็นด้วย	39	15.60	6	2.40	45	18.00
31.2 เห็นด้วย	151	60.40	44	17.60	195	78.00
31.3 อื่น ๆ	10	4.00	-	-	10	4.00
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ เห็นด้วยแต่ควรให้มีที่รับแจ้งให้มาจับเอาสุนัขไปยังสถานสงเคราะห์)						

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ	ประชาชน		พระภิกษุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
32. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้รางวัลนำจับแก่ผู้แจ้งหรือบอกข่าวแก่เจ้าหน้าที่ กรณีที่พบเห็นผู้นำสุนัขหรือแมวไปปล่อยในที่สาธารณะ						
32.1 ไม่เห็นด้วย	36	14.40	5	2.00	41	16.40
32.2 เห็นด้วย	154	61.60	40	16.00	194	77.60
32.3 อื่น ๆ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยเพราะจะมีการก่อกวนแก่งเพื่อให้ได้รางวัลนำจับ	10	4.00	5	2.00	15	6.00
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
33. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่กฎหมายกำหนดว่า ห้ามนำ หรือปล่อยสุนัขออกนอกบ้าน ถ้าจะนำสุนัขออกนอกบ้าน จะต้องมียุติบัตรควบคุมสุนัข เช่น ไซ้ผูกคอ ตะกร้อใส่ปาก เพื่อป้องกันอันตราย หากผู้ใดฝ่าฝืน ต้องได้รับโทษ						
33.1 ไม่เห็นด้วย	39	15.60	-	-	39	15.60
33.2 เห็นด้วย	161	64.40	50	20.00	211	84.40
33.3 อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
34. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่สุนัขหรือแมวถูกเจ้าพนักงานจับไปก็กักขังไว้ครบกำหนดแล้วไม่มีเจ้าของมารับคืน ให้เจ้าพนักงานทำลายหรือเลือกดำเนินการอย่างอื่นที่เหมาะสม เช่น ให้ผู้อื่นที่ประสงค์จะนำไปเลี้ยง						
34.1 ไม่เห็นด้วย	40	16.00	15	6.00	55	22.00
34.2 เห็นด้วย	159	63.60	35	14.00	194	77.60
34.3 อื่น ๆ	1	0.40	-	-	1	0.40
รวม	200	80.00	50	20.00	250	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ เห็นด้วย ควรจัดสถานที่เลี้ยงไว้โดยเฉพาะ)						

35. ข้อเสนอแนะที่จะทำให้การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า สามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดูรายละเอียดในบทที่ 6)

ส่วนที่ 2 สำหรับพระภิกษุเท่านั้น	จำนวน	ร้อยละ
36. แหล่งที่มาส่วนใหญ่ของสุนัขหรือแมวที่มีอยู่ในวัด		
36.1 ไม่ทราบ	6	12.00
36.2 คนนำมาปล่อย	39	78.00
36.3 แม่สุนัขมาออกลูกไว้	3	6.00
36.4 วัดนำมาเลี้ยง	-	-
36.5 สุนัขข้างนอกเข้ามาหากินในวัดเอง	2	4.00
36.6 อื่น ๆ	-	-
รวม	50	100.0
37. จำนวนพรรษา		
36.1 1-3	6	12.00
36.2 4-6	8	16.00
36.3 7-9	5	10.00
36.4 10-12	3	6.00
36.5 13-15	2	4.00
36.6 15 ปีขึ้นไป	26	52.00
รวม	50	100.0
38. การปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าหน้าที่ในวัด ในรอบปีที่ผ่านมา		
38.1 ไม่มี	22	44.00
38.2 มี	28	56.00
รวม	50	100.0
มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงาน - กรุงเทพมหานคร 19 ครั้ง, กรมปศุสัตว์ 5 ครั้ง กระทรวงสาธารณสุข 3 ครั้ง และเทศบาล 3 ครั้ง (หมายเหตุ มีมากกว่า 1 หน่วยงานที่ร่วมกันปฏิบัติงาน ฯ)		

ส่วนที่ 2 สำหรับพระภิกษุเท่านั้น	จำนวน	ร้อยละ
39. การให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งเข้ามาปฏิบัติงาน		
39.1 ไม่เคย	22	44.00
39.2 เคย ได้แก่ จับสุนัข จัดสถานที่	28	56.00
รวม	50	100.0
40. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ว่าพระภิกษุหรือกรรมการวัด		
ควรจะต้องมีหน้าที่แจ้งให้สัตตวแพทยไปจัดวัดขึ้นให้สุนัขหรือ		
แนวที่วัด		
40.1 ไม่เห็นด้วย	1	2.00
40.2 เห็นด้วย	49	98.00
40.3 อื่น ๆ	-	-
รวม	50	100.0
41. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้เจ้าหน้าที่จับสุนัขหรือแมว		
ที่อยู่ในวัดไปทำลายได้		
41.1 ไม่เห็นด้วย	23	46.00
41.2 เห็นด้วย	19	38.00
41.3 อื่น ๆ	8	16.00
รวม	50	100.0
(หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ ให้จับไปได้แต่ไม่ควรทำลาย		
ควรจะมีสถานที่เลี้ยงดูโดยเฉพาะ)		

จากข้อมูลข้างต้น นำมาสรุปผลได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 สำหรับประชาชนและพระภิกษุ

1. เพศ โดยทั่วไปกลุ่มตัวอย่างเป็นชาย รวม 167 ราย (167/250 ร้อยละ 66.80) และหญิง รวม 83 ราย (83/250 ร้อยละ 33.20) เพราะเพศชายส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว และเป็นเจ้าของบ้าน ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างเป็นพระภิกษุ รวม 50 รูป (50/250 ร้อยละ 20.00)

2. อายุเฉลี่ย 38.00 ปีอายุน้อยที่สุด 16 ปี และมากที่สุด 78 ปี ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 31-40 ปี รวม 83 ราย (83/250 ร้อยละ 33.20) รองลงมาอยู่ในช่วงต่ำกว่า 30 ปี รวม 75 ราย (75/250 ร้อยละ 30.00) เพราะเป็นวัยที่มีครอบครัวและทำงาน

3. ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับประถมศึกษา รวม 77 ราย (77/250 ร้อยละ 30.80) รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี รวม 58 ราย (58/250 ร้อยละ 23.20) มัธยมศึกษา รวม 57 ราย (57/250 ร้อยละ 22.80) และอนุปริญญาหรือเทียบเท่า รวม 46 ราย (46/250 ร้อยละ 18.40)

4. อาชีพหรือสถานภาพการงาน รับราชการ 89 ราย (89/250 ร้อยละ 35.60) เพราะข้อมูลได้จากสถานบริการของหน่วยงานราชการ ได้แก่ งานรักษาสัตว์ กรมปศุสัตว์ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น ซึ่งผู้เลี้ยงสุนัขส่วนใหญ่จะมีความรู้และมีฐานะดี เมื่อสุนัขเจ็บป่วย จึงนำไปรักษา รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง รวม 36 ราย (36/250 ร้อยละ 14.40) ซึ่งเป็นผู้เลี้ยงสุนัขหรือแมวในส่วนภูมิภาค

5. จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 5 คน ต่อราย

6. จำนวนสุนัขหรือแมวที่อยู่ในความครอบครองดูแลในปัจจุบัน

ประชาชน	-	สุนัข	เฉลี่ย	4	ตัว/ราย
	-	แมว	"	1	"
พระภิกษุ	-	สุนัข	"	21	"
	-	แมว	"	29	"

7. ระยะเวลาที่เลี้ยงสุนัขหรือแมว

ประชาชน	-	สุนัข	เฉลี่ย	6	ปี/ราย
	-	แมว	"	3	"
พระภิกษุ	-	สุนัข	"	9	"
	-	แมว	"	9	"

8. วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสุนัขและแมว (กลุ่มตัวอย่างแต่ละราย มีวัตถุประสงค์หลายอย่าง) ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อเฝ้าทรัพย์สิน รวม 123 ราย (123/290 ร้อยละ 42.40) รองลงมา คือ เลี้ยงไว้เพราะความสงสารเพื่อความสวยงาม เป็นเพื่อน เป็นต้น รวม 116 ราย (116/290 ร้อยละ 39.99) เพราะประเทศไทยมีประชากรส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาและส่วนหนึ่งเป็นสุนัขและแมวที่อยู่ในวัด

9. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พบว่าไม่เคยฉีดเลย รวม 132 ราย (132/250 ร้อยละ 52.80) และฉีดบ้างไม่ฉีดบ้าง รวม 42 ราย (42/250 ราย ร้อยละ 16.80) แสดงว่าการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ายังไม่ทั่วถึง อาจเนื่องมาจากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ รัฐบาลไม่เพียงพอ ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการรับบริการหรือไม่มีผู้รับผิดชอบสุนัขและแมว เช่น ในวัด เป็นต้น

10. การทราบว่าโรคพิษสุนัขบ้าสามารถป้องกันได้ด้วยการฉีดวัคซีน มีผู้ที่ไม่ทราบ รวม 137 ราย (137/250 ร้อยละ 54.80) และทราบ รวม 113 ราย (113/250 ร้อยละ 45.20) แสดงว่าประชาชนส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า อาจเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานของรัฐ ยังไม่ทั่วถึง

11. พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนและพระภิกษุ รวม 238 ราย (238/250 ร้อยละ 95.20) ไม่ได้เป็นสมาชิกของชมรม สมาคม หรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสุนัขและแมว เพราะส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อเฝ้าทรัพย์สิน สงสาร ความสวยงาม เป็นเพื่อน และเลี้ยงจำนวนน้อย (ยกเว้น สุนัขและแมวในวัด) การเป็นสมาชิกของชมรม สมาคม หรือกลุ่มนั้น เฉพาะรายที่เลี้ยงเพื่อการค้า และประกวดแข่งขัน

12. พบว่า ประชาชนและพระภิกษุ รวม 150 ราย (150/250 ร้อยละ 60.00) เคยได้รับความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าจากหน่วยงานราชการ เอกชน หรือแหล่งอื่น ๆ เช่น ได้รับจาก

กรมปศุสัตว์ สื่อมวลชน (หนังสือ เอกสาร วิทยุ โทรทัศน์) กรุงเทพมหานคร
กระทรวงสาธารณสุข คลินิกเอกชน เป็นต้น และไม่เคยได้รับเลข รวม 100 ราย
(100/250 ร้อยละ 40.00) แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน
และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้ายังเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

13. พบว่า ประชาชนและพระภิกษุ รวม 148 ราย (148/250
ร้อยละ 59.20) ทราบอาการของสุนัขหรือแมวที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้า และไม่ทราบ
รวม 102 ราย (102/250 ร้อยละ 40.80) แสดงว่าประชาชนและพระส่วน
หนึ่งยังขาดความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้าและอาจเกิดความสับสนกับโรคอื่น ๆ ที่มี
อาการคล้ายคลึงกัน เช่น โรคลมชักหรือลมบ้าหมู กระจกหรือก้างติดคอ
ยาเบื่อ-ยาพิษ เป็นต้น

14. พบว่า ประชาชนและพระภิกษุ รวม 129 ราย (129/250
ร้อยละ 51.60) เคยถูกสุนัขกัด และ 121 ราย (121/250 ร้อยละ 48.40)
ไม่เคยถูกสุนัขกัด

15. ในจำนวนประชาชนและพระภิกษุที่เคยถูกสุนัขกัดนั้น พบว่ามี
49 ราย (49/129 ร้อยละ 19.60) เคยถูกสุนัขกัดในที่สาธารณะต่าง ๆ
รองลงมา คือ 36 ราย (36/129 ร้อยละ 14.40) เคยถูกกัดในบ้าน
คนอื่น แสดงว่ามาตรการในการควบคุมสุนัขยังไม่ดีพอ ประกอบกับพบว่ามี
สุนัขจรจัดในที่สาธารณะตามชุมชนและวัดต่าง ๆ ที่ควบคุมไม่ได้จำนวนมาก
และเป็นปัญหาต่อการแพร่เชื้อโรค

16. ในจำนวนประชาชนและพระภิกษุที่เคยถูกสุนัขกัดนั้น พบว่า
มี 87 ราย (87/129 ร้อยละ 34.80) ถูกกัดโดยสุนัขที่ไม่มีเจ้าของ
เนื่องจากเป็นสุนัขจรจัดในที่สาธารณะต่าง ๆ

17. ในจำนวนประชาชนและพระภิกษุที่เคยถูกสุนัขกัดนั้น พบว่า
มี 60 ราย (60/129 ร้อยละ 24.00) ถูกกัดโดยสุนัขที่ไม่ทราบว่าฉีด
วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหรือไม่ และ 43 ราย (43/129 ร้อยละ
17.20) ถูกกัดโดยสุนัขที่ไม่ได้ฉีดวัคซีน

18. ในจำนวนประชาชนและพระภิกษุที่เคยถูกสุนัขบ้ากัดนั้น ส่วนใหญ่
จะล้างแผลและใส่ยา รวม 72 ราย (72/238 ร้อยละ 30.25) รองลงมา
คือ พบแพทย์ รวม 46 ราย (46/238 ร้อยละ 19.33) ฉีดวัคซีน รวม 44
ราย (44/238 ร้อยละ 18.49) ควบคุมไว้สังเกตอาการ รวม 29 ราย
(29/238 ร้อยละ 12.18) และนำหัวสุนัขไปตรวจรวม 10 ราย (10/238

ร้อยละ 4.20) (ตอบได้หลายข้อ) และพบว่ามี 47 ราย (47/238 ร้อยละ 16.14) ปฏิบัติหลังจากที่ถูกสุนัขกัดไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ อยู่เฉย ๆ ไม่ทำอะไร ต้มน้ำมันต์ เสกเป่าคาถา กินดับสุนัข รักษาโดยหมอแผนโบราณ และใช้สมุนไพร แสดงว่ายังมีประชาชนและพระภิกษุส่วนหนึ่งที่ยังไม่เข้าใจวิธีการที่ถูกต้องหลังจากถูกสุนัขกัด และไม่ทราบความรุนแรงของโรคนี้ จึงทำให้การปฏิบัติหลังจากถูกสุนัขกัดไม่ถูกต้อง ส่งผลให้ผู้ที่ถูกกัดเสียชีวิตได้

19. ประชาชนและพระภิกษุส่วนใหญ่ รวม 109 ราย (109/129 ร้อยละ 43.60) มีความคิดเห็นว่าเป็นเจ้าของสุนัข จะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ที่ถูกกัด เพราะเจ้าของจะต้องรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมด้วย

20. ประชาชนและพระภิกษุ รวม 93 ราย (93/250 ร้อยละ 37.20) มีความคิดเห็นว่าการมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตร ฯ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย เหมาะสมที่สุดในการมาร่วมรับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า รองลงมา คือ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตร ฯ เพียงหน่วยงานเดียว รวม 67 ราย (67/250 ร้อยละ 26.80) และ กระทรวงสาธารณสุขรวม 43 ราย (43/250 ร้อยละ 17.20)

21. ประชาชนและพระภิกษุส่วนใหญ่ รวม 235 ราย (235/250 ร้อยละ 94.00) ไม่ทราบว่ามีความหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า แสดงว่าหน่วยงานของราชการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยนำกฎหมายไปบังคับใช้ในทางปฏิบัติด้วย

22. ประชาชนและพระภิกษุ รวม 135 ราย (135/250 ร้อยละ 54.00) ไม่ทราบอายุที่แน่นอนของสุนัขหรือแมวที่เลี้ยงอยู่ รองลงมา คือ 64 ราย (64/250 ร้อยละ 25.60) ทราบบางตัวเท่านั้น

23. ประชาชนและพระภิกษุส่วนใหญ่ รวม 198 ราย (198/250 ร้อยละ 79.20) "เห็นด้วย" กับการจดทะเบียนสุนัขและแมว เพื่อให้ทราบอายุและประวัติที่แน่นอน

24. ในจำนวนประชาชนและพระภิกษุที่เห็นด้วยกับการจดทะเบียนสุนัขและแมวนั้น ประชาชนและพระภิกษุ รวม 123 (123/198 ร้อยละ 49.20) มีความคิดเห็นว่าการจดทะเบียนสุนัขหรือแมว ทั่วประเทศอาจทำได้ 75 ราย (75/198 ร้อยละ 30.00) มีความคิดเห็นว่าการจดทะเบียนในเขตกรุงเทพมหานคร เทศบาลต่าง ๆ และท้องที่อื่นที่พร้อม เพราะการจดทะเบียนเป็นวิธีการที่จะทำให้การควบคุมจำนวนสุนัขและแมวได้ผลดียิ่งและยังส่ง

ผลให้มาตรการอื่น ๆ มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นอีกด้วย

25. ประชาชนและพระภิกษุส่วนใหญ่ รวม 160 ราย (160/250 ร้อยละ 64.00) ไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้ในกรณีที่จะต้องดำเนินการฉีดวัคซีนให้เสร็จภายใน 1 วัน ในวันครบกำหนด เพราะดำเนินการไม่ทัน ควรให้มีระยะเวลา 10-15 วัน นับแต่วันครบกำหนด

26. ประชาชนและพระภิกษุส่วนใหญ่ รวม 201 ราย (201/250 ร้อยละ 80.40) เห็นว่าควรควบคุมสุนัขหรือแมวที่มีอาการหรือสงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้าไว้ก่อน แล้วแจ้งความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 24 ชั่วโมง เพื่อไม่ให้แพร่โรคต่อไป

27. ประชาชนและพระภิกษุ รวม 113 ราย (113/250 ร้อยละ 45.20) มีความคิดเห็นว่าการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ควรเป็นหน้าที่ของสัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์สัตวแพทย์ของหน่วยงานอื่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข และผู้ได้รับมอบหมายจากบุคคลเหล่านั้นด้วย รองลงมา คือ 64 ราย (64/250 ร้อยละ 25.60) มีความคิดเห็นว่าการเป็นหน้าที่ของสัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์เท่านั้น และ 43 ราย (43/250 ร้อยละ 17.20) มีความคิดเห็นว่าการเป็นหน้าที่ของสัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์ของหน่วยงานอื่น และเจ้าพนักงานสาธารณสุข เพราะให้มีเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อจำนวนสัตว์

28. ประชาชนและพระภิกษุ รวม 139 ราย (138/250 ร้อยละ 55.60) มีความคิดเห็นว่าการปรับไม่เกิน 200 บาท แก่เจ้าของที่ไม่นำสุนัขหรือแมวไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าบ่อยเกินไป และ 110 ราย (110/250 ร้อยละ 44.00) มีความคิดเห็นว่าย่อมสมควรแล้ว เพราะเจ้าของส่วนใหญ่มีฐานะยากจน

29. ประชาชนและพระภิกษุ รวม 126 ราย (126/250 ร้อยละ 50.40) มีความคิดเห็นว่าการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าฟรี รองลงมา คือ 87 ราย (87/250 ร้อยละ 34.80) ควรเสียค่าธรรมเนียมตัวละ 25 บาท และ 33 ราย (33/250 ร้อยละ 13.20) ควรเสียค่าธรรมเนียมตัวละ 50 บาท เพราะเห็นว่ารัฐควรให้บริการฟรีส่วนหนึ่ง เนื่องจากเป็นภารกิจของรัฐที่จะต้องจัดให้แก่ประชาชน และถ้าคิดค่าบริการควรคิดในราคาปานกลางใกล้เคียงกับราคาต้นทุน

30. ประชาชนและพระภิกษุ รวม 90 ราย (90/250 ร้อยละ 36.00) มีความคิดเห็นว่าการเจ้าพนักงานมีอำนาจในการจับสุนัขจรจัด (สุนัขเถื่อน)

ในที่สาธารณะ รองลงมา คือ 67 ราย (67/250 ร้อยละ 26.80) ควรมีอำนาจจับในที่สาธารณะ วัด สถานที่ราชการ และบ้านที่เข้าไปอาศัยด้วย เพื่อให้เจ้าพนักงานมีอำนาจเพียงพอในการจับสุนัขจรจัด อันก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

31. ประชาชนและพระภิกษุส่วนใหญ่ รวม 195 ราย (195/250 ร้อยละ 78.00) "เห็นด้วย" ที่กฎหมายจะลงโทษผู้ที่นำสุนัขหรือแมวไปปล่อยในที่สาธารณะ เพื่อช่วยลดจำนวนสุนัขจรจัด และให้เจ้าของมีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น

32. ประชาชนและพระภิกษุส่วนใหญ่ รวม 194 ราย (194/250 ร้อยละ 77.60) "เห็นด้วย" กับการให้รางวัลนำจับแก่ผู้แจ้งหรือบอกข่าวแก่เจ้าหน้าที่ กรณีพบเห็นผู้นำสุนัขหรือแมวไปปล่อยในที่สาธารณะ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้ากับเจ้าพนักงานดียิ่งขึ้น

33. ประชาชนและพระภิกษุส่วนใหญ่ รวม 211 ราย (211/250 ร้อยละ 84.40) "เห็นด้วย" ที่กฎหมายกำหนดห้ามนำหรือปล่อยสุนัขออกนอกบ้านโดยไม่มีอุปกรณ์ควบคุม เช่น ไซ้ผูกคอ ตะกร้อใส่ปาก หากผู้ใดฝ่าฝืนต้องได้รับโทษ เพราะเป็นมาตรการป้องกัน ไม่ให้สุนัขไปทำอันตรายสัตว์อื่นหรือคนในที่สาธารณะ ซึ่งจากข้อมูลพบว่าส่วนมากมีผู้ถูกสุนัขกัดในที่สาธารณะมากกว่าสถานที่อื่น ๆ

34. ประชาชนและพระภิกษุส่วนใหญ่ รวม 194 ราย (194/250 ร้อยละ 77.60) "เห็นด้วย" กรณีที่สุนัขหรือแมวถูกเจ้าพนักงานจับไปกักขังไว้ครบกำหนดแล้ว ไม่มีเจ้าของมารับคืน ให้เจ้าพนักงานทำลาย หรือเลือกดำเนินการอย่างอื่นที่เหมาะสม เช่น ให้อู้อื่นที่ประสงค์จะนำไปเลี้ยงได้ เพราะไม่ควรทำลายอย่างเดียวควรมีสถานที่สงเคราะห์ด้วย

35. ข้อเสนอแนะ (ดูรายละเอียดในหัวข้อสรุปข้อเสนอแนะ ๔ ในบทที่ 6)

36. วัดส่วนใหญ่ รวม 39 วัด (39/50 ร้อยละ 78.00) มีสุนัขหรือแมวที่อยู่ในวัดส่วนใหญ่ มาจากคนนำมาปล่อย เพราะประชาชนส่วนใหญ่มองว่าพระภิกษุมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ และมีอาหารเลี้ยงดูสุนัขหรือแมว

37. พบว่าพระภิกษุจากการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่ รวม 26 รูป (26/50 ร้อยละ 52.00) จำพรรษาตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เพราะพระภิกษุส่วนใหญ่ที่ให้ข้อมูลเป็นเจ้าอาวาสหรือรอง/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

38. ในรอบปีที่ผ่านมาพบว่า 28 วัด (28/50 ร้อยละ 56.00) มีเจ้าหน้าที่เข้ามาปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า และ 22 วัด (22/50 ร้อยละ 44.00) ไม่มี เนื่องจากในช่วงนี้หน่วยงานต่าง ๆ กำลังร่วมกันรณรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า แต่ก็ยังไม่ทั่วถึง

39. พระภิกษุ รวม 28 รูป (28/50 ร้อยละ 56.00) ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาปฏิบัติงาน และ 22 รูป (22/50 ร้อยละ 44.00) ไม่ได้ให้ความร่วมมือเนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่เข้ามาปฏิบัติงาน

40. พระภิกษุ ส่วนใหญ่ รวม 49 รูป (49/50 ร้อยละ 98.00) "เห็นด้วย" ที่จะให้พระภิกษุ หรือกรรมการวัดจะต้องมีหน้าที่แจ้งให้สัตวแพทย์ไปฉีดวัคซีนให้แก่สุนัขหรือแมวที่อยู่ในวัด เพื่อให้สุนัขและแมวได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าครบและตามกำหนดเวลา

41. พระภิกษุ รวม 23 รูป (23/50 ร้อยละ 46.00) "ไม่เห็นด้วย" ที่จะให้เจ้าหน้าที่จับสุนัขหรือแมวที่อยู่ในวัดไปทำลาย เพราะเป็นการผิดศีล ควรจับไปเลี้ยงในสถานสงเคราะห์สัตว์ที่จัดไว้เฉพาะ รองลงมา คือ 19 รูป (19/50 ร้อยละ 38.00) "เห็นด้วย" เพราะคิดว่าสุนัขหรือแมวตัวใดที่ไม่มีผู้รับผิดชอบดูแล และเป็นโรคสุขภาพไม่ดี ควรทำลายให้หมด

3. สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

3.1 ปัญหาในด้านหน่วยงาน พอสรุปได้ดังนี้

3.1.1 เรื่องการประสานงานกัน เจ้าหน้าที่มี

ความเห็นว่าการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบมีการประสานงานกันไม่ดี เพราะการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าระหว่างหน่วยงานมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นน้อย (จากข้อ 8, 14 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่) และการร่วมปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง เป็นครั้งคราวเท่านั้นและมีหน่วยงานหลายหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน ไม่เป็นแนวเดียวกัน เก่งกันทำ และปิดความรับผิดชอบส่งผลให้ประชาชนเกิดความสับสน เนื่องจากมีกฎหมายกระจัดกระจายอยู่ต่างหน่วยงานหลายฉบับด้วยกัน ซึ่งเจ้าหน้าที่มีความเห็นว่าควรยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ เหล่านั้น และนำมารวมกันเป็นฉบับเดียวกัน (จากข้อ 42, 43 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.1.2 เรื่องความรับผิดชอบของหน่วยงานตามกฎหมาย

เจ้าหน้าที่ประชาชน และพระภิกษุ มีความเห็นว่าควรมีหลายหน่วยงานมาร่วมรับผิดชอบ

ในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า และความร่วมมือกันในลักษณะรูปแบบ "คณะกรรมการ" โดยให้หน่วยงานอื่น ๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องมาร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารกฎหมาย และให้กระทรวงเกษตร ฯ เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเพียงหน่วยงานเดียว (จากข้อ 11, 12, 13 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ และจากข้อ 20 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ)

3.1.3 เรื่องการปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ (จากข้อ 50 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่) ได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ ในด้านสุขศึกษา และในด้านเผยแพร่เกี่ยวกับความรู้ทางกฎหมายให้ประชาชนทราบ ส่งผลให้ประชาชนไม่เคารพกฎหมาย และขาดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า เชื่ออย่างงมงายว่าโรคพิษสุนัขบ้า สามารถรักษาได้ด้วยน้ำมันดี และการกินตับสุนัขจะช่วยป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้ และส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าโรคพิษสุนัขบ้าป้องกันได้ด้วยการฉีดวัคซีน เพราะได้รับความรู้คำแนะนำเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าจากหน่วยงานราชการ เอกชน หรือแหล่งอื่น ๆ น้อย (จากข้อ 9, 10, 11, 12, 13, 18, 21, 38 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ) นอกจากนี้ยังขาดการวิจัยเกี่ยวกับการผลิตวัคซีนให้มีคุณภาพดี เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ใช้วัคซีนของต่างประเทศเพราะมีคุณภาพและได้มาตรฐานดี (จากข้อ 29 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่) ขาดหน่วยงานติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เช่น การตรวจสอบภูมิคุ้มกันของสัตว์เมื่อฉีดวัคซีนแล้วว่ามีภูมิคุ้มกันขึ้นสูงพอที่จะคุ้มโรคได้หรือไม่ รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาจากหลายหน่วยงานยังคลาดเคลื่อนไม่ตรงต่อความเป็นจริง ทำให้เกิดความสับสนและนำเอามาวางแผนงานไม่ถูกต้องสอดคล้องกับปัญหาในทางปฏิบัติ (จากข้อ 50 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.1.4 เรื่องหน่วยงานขาดงบประมาณ ส่งผลให้มีวัคซีนไม่เพียงพอ สถานที่บริการฉีดวัคซีน สถานพยาบาลสัตว์ สถานสงเคราะห์สัตว์ สถานที่กักขังสุนัขหรือแมว ไม่เพียงพอ และยังกระจายไม่ทั่วถึงระดับตำบล ประชาชนไม่สะดวกในการขอรับบริการ (จากข้อ 50 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.1.5 เรื่องขาดความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ
รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศในด้านกาส่งเสริมวิชาการ สนับสนุนเทคโนโลยีใหม่ ๆ และการร่วมมือในการรณรงค์ควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าระหว่างประเทศ

(จากข้อ 50 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.1.6 เรื่องนโยบายของผู้บริหารระดับสูง นโยบายของผู้บริหารระดับสูงยังไม่ชัดเจน และให้ความสำคัญต่อการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า น้อยไป (จากข้อ 50 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.1.7 เรื่องเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติงานไม่สนใจปฏิบัติงานเท่าที่ควร จะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 น้อยและเข้าร่วมอบรมสัมมนาน้อยครั้ง (จากข้อ 9, 10 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่) นอกจากนี้ยังมุ่งผลประโยชน์ส่วนตัวอีกด้วย เช่น คิดค่าบริการในการฉีดวัคซีนป้องกันในราคาสูง รวมทั้งความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า มีความเสี่ยงต่อการติดโรคสูง เช่น ทำงานในห้องปฏิบัติการชั้นสูตรโรคสัตว์ เป็นต้น (จากข้อ 50 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.2 ปัญหาในด้านมาตรการทางกฎหมาย

จากแบบสอบถามพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายและประชาชน และพระภิกษุ ส่วนใหญ่เห็นว่า พ.ร.บ. ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 มีข้อบกพร่อง ซึ่งประมวลสรุปเป็นประเด็นข้อบกพร่องได้ 4 ประเด็น และสมควรนำไปพิจารณาปรับปรุงดังนี้

3.2.1 เรื่องความไม่สอดคล้องกับหลักวิชาการ ได้แก่ มีเนื้อหาครอบคลุมเฉพาะสุนัข ไม่ครอบคลุมถึงสัตว์นำโรคอื่นด้วย (จากข้อ 17 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่) การฉีดวัคซีนให้กับสุนัข ควรมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน โดยฉีดครั้งแรกอายุไม่เกิน 3 เดือน เพราะถ้าเกินอายุ 3 เดือนแล้ว ภูมิคุ้มกันที่ได้รับจากแม่จะหมดไป และการฉีดวัคซีนไม่ควรฉีดวัคซีนกับสุนัขหรือแมวที่เจ็บป่วย เพราะร่างกายสัตว์ไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันได้ (จากข้อ 19, 23 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่) และกฎหมายควรจะต้องแบ่งสัตว์ที่จะควบคุมออกเป็น 2 ชนิด คือ สัตว์ที่นำโรค เรียกว่า "สัตว์ควบคุม" และสัตว์ที่เป็นโรคเรียกว่า "สัตว์อื่น" ส่วนสัตว์ที่ไม่เป็นโรค เช่น เป็ด ไก่ ห่าน นก สัตว์ปีกอื่น กฎหมายไม่จำเป็นต้องควบคุมถึง (จากข้อ 24 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่) และการควบคุมสุนัขที่สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า เจ้าหน้าที่เห็นว่าควรควบคุมไว้สังเกตอาการนาน 15 วัน (จากข้อ 27 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่) และ

เจ้าหน้าที่เห็นว่ากฎหมายป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ควรจะมีเนื้อหาให้สอดคล้องกับ ทฤษฎีทางกฎหมายด้วย (จากข้อ 15, 16, 17, 18 ในแบบสอบถามสำหรับ เจ้าหน้าที่)

3.2.2 หน้าที่ของเจ้าของสัตว์

3.2.2.1 นิยามคำว่า "เจ้าของสัตว์"

เจ้าหน้าที่เห็นว่าควรรวมถึงผู้ครอบครองและผู้เลี้ยงดูด้วย เพื่อไม่เกิดช่องว่าง ของกฎหมาย (จากข้อ 40 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.2.2.2 การฉีดวัคซีน เจ้าหน้าที่เห็นว่า

กฎหมายจะต้องกำหนดอายุสัตว์ควบคุมให้ชัดเจนไว้ในกฎหมาย สำหรับสุนัขให้ ฉีดครั้งแรกเมื่ออายุไม่เกิน 3 เดือน (จากข้อ 19 ในแบบสอบถามสำหรับ เจ้าหน้าที่) และให้มีเวลาสำหรับเจ้าของจัดการฉีดวัคซีนให้เสร็จมากกว่า 1 วัน (จากข้อ 25 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ และข้อ 25 ใน แบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ) สำหรับอัตราค่าธรรมเนียม เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่ากฎหมายควรกำหนดให้เสียตัวละ 25 บาท (จากข้อ 30 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่) แต่สำหรับประชาชนและพระภิกษุเห็นว่า ไม่ควรต้องเสียค่าธรรมเนียมในการฉีดวัคซีน (จากข้อ 29 ในแบบสอบถาม สำหรับประชาชนและพระภิกษุ) นอกจากนี้พระภิกษุยังเห็นว่าควรกำหนดให้ กรรมการวัดมีหน้าที่ไปแจ้งให้สัตวแพทย์ไปฉีดวัคซีนให้สุนัขหรือแมวในวัดด้วย (จากข้อ 40 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ)

3.2.2.3 การจดทะเบียน เจ้าหน้าที่

ประชาชน และพระภิกษุส่วนใหญ่เห็นว่ากฎหมายควรกำหนดให้มีการจดทะเบียน โดยให้ประกาศใช้ในท้องที่ที่พร้อมเป็นท้องที่ ๆ ไป เพราะการจดทะเบียนจะส่ง ผลให้เกิดประสิทธิภาพในหลาย ๆ ด้านได้แก่ การทราบอายุที่แน่นอน ประวัติ ของสัตว์ รวมทั้งเจ้าของที่รับผิดชอบด้วย (จากข้อ 20, 21, 22 ในแบบสอบถาม สำหรับเจ้าหน้าที่ และจากข้อ 22, 23, 24 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและ พระภิกษุ)

3.2.2.4 การแจ้งต่อเจ้าพนักงาน เจ้าหน้าที่

ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ที่ทำหน้าที่แจ้งต่อเจ้าพนักงานเมื่อพบว่าสุนัขหรือสัตว์ควบคุมใดมี อาการเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้แก่ เจ้าของสัตว์ ผู้บำบัดโรคสัตว์ เจ้าของ สถานพยาบาลสัตว์ และผู้ชันสูตรโรคสัตว์ด้วย (จากข้อ 41 ในแบบสอบถาม สำหรับเจ้าหน้าที่) นอกจากนี้ประชาชนและพระภิกษุเห็นว่า ควรให้เจ้าของ

ควบคุมสุนัขที่มีอาการหรือสงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้าไว้ก่อนด้วย แล้วจึงรีบไปแจ้งเจ้าพนักงานเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค (จากข้อ 26 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ)

3.2.2.5 การควบคุมสัตว์ควบคุมที่สงสัยว่ามีอาการโรคพิษสุนัขบ้า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่าควรควบคุมไว้ไม่น้อยกว่า 15 วัน เพราะส่วนใหญ่จะตายภายใน 10-15 วัน นับแต่วันแสดงอาการ (จากข้อ 27 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่) สำหรับการควบคุมสัตว์อื่นหรือสัตว์ควบคุมที่ถูกสัตว์ควบคุม หรือสัตว์อื่นที่เป็นหรือสงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัดไว้ไม่น้อยกว่า 6 เดือน เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่ามากเกินไป เพราะระยะฟักตัวของโรคขึ้นอยู่กับความรุนแรง ขนาดของบาดแผลและตำแหน่งที่กัด ควรให้สัตวแพทย์พิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป (จากข้อ 26 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.2.2.6 ความรับผิดชอบของเจ้าของ ประชาชน และพระภิกษุที่ถูกสุนัขกัด ส่วนใหญ่เห็นว่าควรให้เจ้าของชดใช้ค่าเสียหาย เช่น จ่ายค่าฉีดวัคซีนป้องกันเป็นต้น (จากข้อ 14, 19 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ)

3.2.3 อำนาจของเจ้าพนักงาน

3.2.3.1 ผู้มีอำนาจในการฉีดวัคซีน ผู้มีอำนาจฉีดวัคซีนตามกฎหมายเจ้าหน้าที่ ประชาชน และพระภิกษุส่วนใหญ่เห็นว่า ควรให้สัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์หน่วยงานอื่น ๆ และเจ้าพนักงานสาธารณสุข รวมทั้งผู้ที่ได้รับมอบหมายจากบุคคลเหล่านั้นด้วย เป็นผู้ฉีดวัคซีนเพื่อให้มีจำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอ (จากข้อ 28 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ และข้อ 27 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ)

3.2.3.2 ผู้มีอำนาจในการจับสุนัขจรจัด เจ้าหน้าที่เห็นว่า ควรให้เป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ สัตวแพทย์ รวมทั้งผู้ได้รับมอบหมายด้วย เช่น ลูกจ้างคนงาน เพื่อให้มีจำนวนเจ้าพนักงานจับสุนัขเพียงพอ และสอดคล้องกับทางปฏิบัติ (จากข้อ 32 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่) และเจ้าหน้าที่ ประชาชน และพระภิกษุเห็นว่า ควรให้มีอำนาจจับในที่สาธารณะ และติดตามเข้าไปในเคหะสถานได้ด้วย กรณีที่สุนัขวิ่งหนีเข้าไป (จากข้อ 31 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ และข้อ 30, 41 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ) เพราะในที่สาธารณะส่วนใหญ่เป็นสุนัข

ที่ไม่มีเจ้าของและนำโรคนี้ด้วย (จากข้อ 15, 16, 17 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ) นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับกรณีที่สุนัขจับมาตายในระหว่างกักขังว่า ไม่ควรจ่ายค่าเสียหายให้เจ้าของ เว้นแต่เจ้าพนักงานจะปฏิบัติหน้าที่ประมาท ไม่ระมัดระวังตามสมควร (จากข้อ 37 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.2.3.3 อำนาจในการทำลายสุนัข เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่าควรจับสุนัขจรจัดมากักขังไว้ไม่น้อยกว่า 7 วัน เพราะเจ้าของจะได้มีเวลาดูตามขอรับคืนได้ทัน และถ้าเจ้าของมาขอรับคืน เจ้าของจะต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูด้วย (จากข้อ 35, 36 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่) แต่ถ้าหากครบกำหนด 7 วันแล้ว ไม่มาขอรับคืน เจ้าหน้าที่ ประชาชน และพระส่วนใหญ่เห็นว่า ควรให้อยู่ในดุลพินิจของเจ้าพนักงานว่าจะทำลายหรือเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม เช่น จัดส่งไปยังสถานที่สงเคราะห์สัตว์ หรือให้ผู้คนที่ความประสงค์จะขอไปเลี้ยงดูได้ (จากข้อ 34 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ และจากข้อ 34 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ) และเจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นว่าการทำลายสุนัขหรือสัตว์เศรษฐกิจอื่นที่สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า ควรจะต้องจ่ายค่าชดเชยให้เจ้าของด้วย เพื่อจูงใจให้ประชาชนร่วมมือกับเจ้าพนักงาน (จากข้อ 38 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.2.3.4 อำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิด
เจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นเป็น 2 แนว คือ ความเห็นแรก ควรให้สัตวแพทย์และเจ้าพนักงานอื่นตามกฎหมายว่าด้วยโรคพิษสุนัขบ้า มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ เพราะมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายนี้และเพื่อให้เกิดความรวดเร็วเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีงานประจำมาก และมีจำนวนไม่เพียงพอ ความเห็นที่สองเห็นว่าไม่ควรให้อำนาจสัตวแพทย์มีอำนาจจับกุมด้วย เพราะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอยู่แล้ว จะทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของงานขึ้น และสัตวแพทย์ขาดความรู้ในด้านกฎหมายอื่นและเสี่ยงภัยเนื่องจากไม่มีอาวุธ (จากข้อ 33 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.2.4 เรื่องสภาพบังคับขาดความศักดิ์สิทธิ์

สภาพบังคับของกฎหมายว่าด้วยโรคพิษสุนัขบ้า

เจ้าหน้าที่ ประชาชน และพระภิกษุเห็นว่า กฎหมายควางจะลงโทษผู้นำสุนัขไปปล่อยในที่สาธารณะ และควรให้รางวัลนำจับแก่ผู้พบเห็นและได้แจ้งต่อ เจ้าพนักงานด้วย

และเห็นว่าควรเอาโทษกับเจ้าของที่นำสุนัขออกนอกบ้านโดยไม่มีโซ่ หรือตะกร้อใส่ปากเพื่อป้องกันอันตราย (จากข้อ 45, 46, 47 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ และข้อ 31, 32, 33 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ) ส่วนโทษปรับไม่เกิน 200 บาทที่กฎหมายกำหนดไว้นั้น น้อยเกินไปและโทษทางแพ่ง เช่น การเสียค่าวัคซีนหากเจ้าของฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ต้องไปฟ้องทางแพ่งซึ่งล่าช้า ดังนั้นควรจะมีโทษทางอาญาด้วย (จากข้อ 48, 49 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ และจากข้อ 28 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ) นอกจากนี้เจ้าหน้าที่เห็นว่ากฎหมายควรกำหนดโทษสัตว์แพทย์ที่ฉีดวัคซีนแล้วไม่มอบเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ หรือใบรับรองให้เจ้าของสัตว์ด้วย (จากข้อ 44 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.3 ปัญหาในเรื่องอื่น ๆ

3.3.1 ปัญหาเรื่องประชาชนยากจน ไม่มีเงินจ่าย

ค่าวัคซีน ส่งผลให้เลี้ยงแบบปล่อยปละละเลย และปัญหาในด้านศาสนา ส่งผลให้ประชาชนมีจิตใจเมตตากรุณาสงสาร เช่น ชัดขวางในการจับสุนัขจรจัด หรือไม่ให้ความร่วมมือต่อการฉีดวัคซีนป้องกันโรค เพราะกลัวสุนัขหรือแมวเจ็บ (จากข้อ 50 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่)

3.3.2 ปัญหาเกี่ยวกับสุนัขอาศัยอยู่ตามที่สาธารณะ

จำนวนมาก โดยเฉพาะที่วัด พบว่าสุนัขหรือแมวส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนตามกำหนดเวลา และการจับสุนัขจรจัดในวัด ทำไม่ได้สะดวกเนื่องจากเป็นเขตอภัยทาน (จากข้อ 50 ในแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ และจากข้อ 36 ในแบบสอบถามสำหรับประชาชนและพระภิกษุ)

ปัญหาทางกฎหมายจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์บุคคลจากหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า หน่วยงานละ 1-3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน โดยสัมภาษณ์ประเด็นที่สำคัญที่เป็นปัญหาทางกฎหมาย พอสรุปได้ดังนี้

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า มีความสำคัญอย่างยิ่งและมีหลายหน่วยงานด้วยกัน เพราะลักษณะงานจำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานกัน และพบว่าในเรื่องนี้ยังบกพร่องไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งกฎหมายจะต้องปรับปรุงและแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตร ฯ

เจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นเป็น 2 แนวด้วยกัน คือ

- ความเห็นแรก เห็นว่าการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานมาร่วมกันและกำหนดรูปแบบไว้ในกฎหมาย โดยให้กระทรวงเกษตร ฯ ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในรูปแบบ "คณะกรรมการ" และให้กระทรวงเกษตร ฯ เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเพียงหน่วยงานเดียว^๔

- ความเห็นที่สอง เห็นว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า และเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย ควรมีเพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้น คือ กระทรวงเกษตร ฯ เพราะกรมปศุสัตว์ มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและควบคุมโรคในสัตว์ทุกชนิดและโรคพิษสุนัขบ้าก็เป็นโรคที่เกิดจากสัตว์และติดต่อมาสู่คน รวมทั้งกรมปศุสัตว์มีบุคลากรในวิชาชีพสัตวแพทย์ ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับโรคสัตว์จำนวนมาก นอกจากนี้ยังผลิตวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ได้เองอีกด้วย^๕

1.2 เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข

เจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นเป็น 3 แนวด้วยกัน คือ

- ความเห็นแรก เห็นว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ควรมีหลายหน่วยงาน โดยให้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น ๆ

^๔ สัมภาษณ์ โสภณ เมืองเจริญ, รองอธิบดีกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 1 มีนาคม 2534.

^๕ สัมภาษณ์ วัฒนา ศรีสองเมือง, นายสัตวแพทย์ 7 ผู้อำนวยการศูนย์โรคพิษสุนัขบ้า กองผลิตชีวภัณฑ์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 20 มีนาคม 2534.

มาร่วมเป็นเจ้าของงานตามกฎหมาย ปฏิบัติงานร่วมกัน และให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเพียงหน่วยงานเดียว เพราะกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 มาแล้วประมาณ 33 ปี และมี พ.ร.บ. โรคติดต่อ พ.ศ. 2523 เป็นกฎหมายเสริมอยู่ด้วย จึงมีการวางแผนงาน โครงการเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งบุคลากรที่เพียงพอ และกระจายอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ในระดับตำบลพร้อมอยู่แล้ว นอกจากนี้กระทรวงสาธารณสุข ยังมีอำนาจหน้าที่ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในคนและระหว่างสัตว์มาสู่คนด้วย^๕

- ความเห็นที่สอง เห็นว่าควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานมาร่วมรับผิดชอบ โดยให้หน่วยงานหลัก คือ กระทรวงเกษตร ๗ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมกัน และให้มีหน่วยงานอื่นมาร่วมประสานงานในรูปคณะกรรมการตามกฎหมาย โดยให้แบ่งงานกันดังนี้ คือ กรมปศุสัตว์รับผิดชอบในสัตว์ กระทรวงสาธารณสุขรับผิดชอบในคน ส่วนกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบเฉพาะในท้องถิ่น เช่น การจดทะเบียนสุนัข เป็นต้น^๖

- ความเห็นที่สาม เห็นว่าการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานหลายหน่วยงานมาร่วมกันในรูปแบบคณะกรรมการในกฎหมาย และให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้น เพราะกระทรวงสาธารณสุขมีความพร้อมทางด้านบุคลากร และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นเอกภาพ มีประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า^๗

^๕ สัมภาษณ์ ประยูร กุณาศล, รองอธิบดีกรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข, 26 มีนาคม 2534.

^๖ สัมภาษณ์ ประวิทย์ ชุ่มเกษียร, ผู้อำนวยการพิเศษ 7 กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 20 มีนาคม 2534.

^๗ สัมภาษณ์ พลายยงค์ สการะเศรณี, นายสัตวแพทย์ 6 กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข, 21 มีนาคม 2534.

1.3 เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทย

มีความเห็นว่าควรให้มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหลายหน่วยงานมาร่วมเป็นเจ้าพนักงานในกฎหมาย แต่ผู้รักษาการตามกฎหมายควรให้เป็นกระทรวงสาธารณสุขเพียงหน่วยงานเดียว เพราะกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ดูแลสุขภาพอนามัยของคนและโรคพิษสุนัขบ้ามีผลกระทบโดยตรงต่อคนมากกว่าสัตว์^{๑๐}

1.4 เจ้าหน้าที่กองวิทยาศาสตร์ สภาอากาศไทย

(สถานเสาวภา)

เจ้าหน้าที่มีความเห็นว่าควรให้มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายและมาปฏิบัติงานร่วมกัน โดยให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเพียงหน่วยงานเดียว เพื่อให้เป็นเอกภาพในการบังคับใช้กฎหมาย และกระทรวงสาธารณสุขมีแผนงานที่พร้อมอยู่แล้ว เนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้ามาเป็นเวลานาน^{๑๐}

1.5 เจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร

เจ้าหน้าที่มีความเห็นออกเป็น 2 แนวทาง คือ

- ความเห็นแรก เห็นว่าควรให้มีหน่วยงานเดียวเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย คือ กระทรวงเกษตร ฯ เพื่อให้เป็นเอกภาพในการบังคับใช้กฎหมาย และกระทรวงเกษตร ฯ มีหน้าที่ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาดจากสัตว์อยู่แล้ว ประกอบกับโรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคที่เกิดจากสัตว์ซึ่งเป็นปัญหาต้นเหตุ ดังนั้นการป้องกันและควบคุมจึงต้องมุ่งไปที่สัตว์นำโรคโดยตรง ส่วนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ให้เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย เพื่อจะได้มาปฏิบัติงานร่วมกัน^{๑๑}

^{๑๐} สัมภาษณ์ พงษ์ศักดิ์ พิพัฒนศักดิ์ภิญโญ, หัวหน้างานพัฒนาสังคมและการสาธารณสุข กองราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 20 มีนาคม 2534.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์, ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์ สภาอากาศไทย, 25 มีนาคม 2534.

^{๑๑} สัมภาษณ์ วิวัฒน์ สุกธิวงศ์, ผู้อำนวยการกองสัตวแพทย์สาธารณสุข สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร, 21 มีนาคม 2534.

- ความเห็นที่สอง เห็นว่ากระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงเกษตร ฯ ควรเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมกัน เพราะโรคพิษสุนัขบ้าเกิดขึ้นได้ทั้งในคนและในสัตว์ ดังนั้นควรจะต้องแบ่งหน้าที่กันทำ โดยให้กระทรวงเกษตร ฯ ควบคุมในสัตว์ และกระทรวงสาธารณสุขควบคุมในคน และกระทำควบคู่พร้อมกันไป¹²

2. มาตรการทางกฎหมาย

2.1 เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์

เจ้าหน้าที่เห็นว่ากฎหมายป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 ยังมีเนื้อหาบกพร่อง ไม่เหมาะสมที่จะป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าได้ เช่น "เจ้าของ" ควรให้มีความหมายรวมถึงผู้เลี้ยงดูด้วย เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างกฎหมายขึ้น และกฎหมายควรกำหนดอายุของสุนัขหรือสัตว์ควบคุมไว้ในกฎหมาย เพื่อให้เจ้าของมีหน้าที่ตามกฎหมายนำไปฉีดวัคซีนตามที่กำหนดไว้ และเห็นว่าควรกำหนดอายุสุนัขให้ฉีดวัคซีนครั้งแรกเมื่ออายุไม่เกิน 3 เดือน และผู้ฉีดวัคซีนควรเป็นสัตวแพทย์เท่านั้น และอำนาจในการจับกุมผู้กระทำผิด ไม่ควรให้สัตวแพทย์เป็นผู้มีอำนาจจับกุมได้ เพราะไม่มีความรู้ด้านกฎหมายอื่นด้วย ส่วนค่าธรรมเนียมในการฉีดวัคซีนควรบริการโดยไม่คิดมูลค่าเฉพาะในเขตที่ประกาศให้มารับบริการเพื่อให้ประชาชนร่วมมือ แต่หลังจากประกาศแล้วหากจะนำมาฉีดวัคซีนป้องกันควรจะต้องเสียค่าธรรมเนียม การจดทะเบียนสุนัขหรือแมวไม่เห็นด้วยเพราะจะทำให้ประชาชนเดือดร้อน และไม่ควรถูกกำหนดห้ามสุนัขออกนอกบ้านเพราะส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อเฝ้าทรัพย์สิน โทษปรับเจ้าของที่ไม่นำสุนัขไปฉีดวัคซีนที่กำหนดไว้ไม่เกิน 200 บาทนั้น เห็นว่าเหมาะสมแล้ว¹³

2.2 เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข

มีความเห็นว่าเนื้อหาของกฎหมายป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 ยังบกพร่อง ไม่เหมาะสมและทันสมัยสอดคล้องกับวิชาการ เช่น มีเนื้อหาครอบคลุมเฉพาะสุนัขเท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงสัตว์นำโรคอื่นด้วย เช่น

¹² สัมภาษณ์ ชิดพงษ์ ไชยวสุ, รองผู้ว่ากรุงเทพมหานคร, 28 มีนาคม 2534.

¹³ สัมภาษณ์ โสภณ เมืองเจริญ และวัฒนา ศรีสองเมือง.

แมว และกฎหมายที่เกี่ยวข้องยัง กระจัดกระจายอยู่หลายฉบับ และมีเนื้อหาไม่ สอดคล้องเป็นแนวเดียวกัน สมควรยกเลิกและนำมารวมไว้เป็นฉบับเดียวกัน เพื่อ ให้เกิดเอกภาพในการบังคับใช้ในตัวเอง และเห็นว่าควรมีการจดทะเบียนสุนัข ในท้องที่ ๆ ที่มีความพร้อม เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างในท้องที่อื่น ๆ ต่อไป ค่า ธรรมเนียมในการฉีดวัคซีนควรจะต้องเสีย เพื่อให้เจ้าของมีความรับผิดชอบ ผู้ฉีด วัคซีนควรให้เป็นหน้าที่ของสัตวแพทย์ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมและได้รับมอบหมาย เป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ การจับสุนัขจรจัด กฎหมายควรให้เจ้าพนักงานมอบหมาย ให้คนงาน ลูกร้างไปจับได้ด้วย สำหรับการจับกุมผู้กระทำผิดควรให้อำนาจสัตวแพทย์ มีอำนาจจับกุมด้วยเพราะตำรวจมีไม่เพียงพอ การจับสุนัขมาก็ขังเมื่อครบ กำหนดแล้ว ให้อยู่ในคฤพินิจของสัตวแพทย์ว่าจะใช้วิธีการใดที่เหมาะสม ส่วน โทษตามกฎหมายปรับเจ้าของที่ไม่นำสุนัขไปฉีดวัคซีนไม่เกิน 200 บาทนั้น น้อย เกินไป ควรให้มีโทษขั้นต่ำและขั้นสูง สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่ผู้ถูกตัดจะต้องเสีย ค่าฉีดวัคซีนป้องกันเมื่อถูกสุนัขกัด และโทษทางแพ่ง เช่น การเรียกเก็บอัตราค่า ธรรมเนียมในการฉีดวัคซีนเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า กรณีที่สัตวแพทย์พบว่าเจ้าของไม่ นำสุนัขไปฉีดวัคซีนตามกำหนดเวลานั้น หากเจ้าของฝ่าฝืนควรมีระวางโทษปรับ ทางอาญาด้วยเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว รวมทั้งกฎหมายควรเอาโทษแก่ผู้ที่นำ สุนัขไปปล่อยในที่สาธารณะด้วย และห้ามนำสุนัขออกนอกบ้าน หากจะนำออกจะ ต้องมีโซ่หรือตะกร้อใส่ปากเพื่อป้องกันอันตรายด้วย¹⁴

2.3 เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทย

เห็นว่าควรรวมกฎหมายที่กระจัดกระจายและ เห็นว่าควรรวมกฎหมายที่กระจัดกระจายและ ยกเลิกกฎหมายอื่นที่มีข้อความไม่สอดคล้องเสีย แล้วนำมารวมเป็นฉบับเดียวกัน และเจ้าของควรรวมถึงผู้เลี้ยงดูด้วยการฉีดวัคซีนครั้งแรกควรกำหนดให้ฉีดเมื่อ อายุไม่เกิน 3 เดือน เพราะลูกสุนัขที่แม่ไม่ได้ฉีดวัคซีนสามารถเป็นโรคพิษสุนัขบ้า ได้ การจดทะเบียนสุนัขควรประกาศเป็นท้องที่ ๆ ไป เพราะจะต้องดูความพร้อม เป็นสำคัญ อัตราค่าธรรมเนียมควรต้องเสียในราคาปานกลาง การจับกุม ผู้กระทำผิดตามกฎหมายควรให้สัตวแพทย์มีอำนาจจับกุมได้ เพราะมีความรู้เกี่ยวกับ

¹⁴ สัมภาษณ์ ประวิทย์ ชูเกียรติยกร, พลายยงค์ สการะเศรณี และ ประยูร กุณาศล.

กฎหมายในลักษณะเฉพาะ สุนัขที่จับมากักขังไว้หากไม่มีเจ้าของมาขอรับคืน ให้ทำลายอย่างเดี๋ยว เพื่อประหยัดงบประมาณของรัฐและให้มีสุนัขจรจัดน้อยลง โทษปรับแก่เจ้าของที่ไม่นำสุนัขไปฉีดวัคซีน กำหนดไว้ไม่เกิน 200 บาทนั้นน้อยเกินไป¹⁵

2.4 เจ้าหน้าที่กองวิทยาศาสตร์ สภาการศึกษา

(สถานเสาวภา)

เห็นว่าควรนำเอามาตรการในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในระหว่างประเทศและมาตรการอื่น ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่มารวมเป็นฉบับเดียวกัน และเจ้าของให้มีความหมายรวมถึงผู้เลี้ยงดูด้วย กฎหมายควรมีการจดทะเบียนสุนัขด้วย สุนัขที่จับมากักขังไว้หากเจ้าของไม่มาขอรับคืนควรทำลายอย่างเดี๋ยว เพื่อไม่ให้แพร่โรคต่อไป โทษที่กำหนดไว้สำหรับปรับเจ้าของที่ไม่นำสุนัขไปฉีดวัคซีนไม่เกิน 200 บาทนั้น น้อยเกินไป สมควรกำหนดให้มีโทษทั้งขั้นต่ำและขั้นสูงด้วย¹⁶

2.5 เจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร

เห็นว่าเจ้าของควรหมายถึงผู้เลี้ยงดูด้วย สัตว์ตามกฎหมายควรแบ่งออกเป็น 2 พวก คือ สัตว์ควบคุมและสัตว์อื่น สัตว์ควบคุมหมายถึง สัตว์นำโรคที่จะต้องฉีดวัคซีนป้องกันล่วงหน้าก่อน เช่น สุนัข และแมว เป็นต้น ส่วนสัตว์อื่น หมายถึง สัตว์ที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้ แต่ไม่ต้องฉีดวัคซีนป้องกันล่วงหน้าก่อน จะฉีดต่อเมื่อหลังได้รับเชื้อแล้วเท่านั้น การกำหนดอายุสุนัขในการฉีดวัคซีนครั้งแรก ควรกำหนดเมื่อสุนัขอายุไม่เกิน 3 เดือน และกฎหมายควรกำหนดให้มีการจดทะเบียนสุนัขโดยประกาศใช้เป็นท้องที่ ๆ ไป ค่าธรรมเนียมในการฉีดวัคซีนควรจะฟรีทั้งหมด สุนัขที่จับมากักขังหากครบกำหนดแล้วเจ้าของไม่มาขอรับคืนให้อยู่ในดุลพินิจของเจ้าพนักงาน เช่น สุนัขที่มีสุขภาพดีก็อาจให้ผู้ประสงค์จะขอไปเลี้ยงได้ แต่ถ้าเป็นโรคควรทำลายให้หมด โทษที่กำหนดปรับแก่เจ้าของที่ไม่นำสุนัขไปฉีดวัคซีนไว้ไม่เกิน 200 บาทนั้น น้อยเกินไป ควรจะมีโทษจำคุกด้วย¹⁷

¹⁵ สัมภาษณ์ พงษ์ศักดิ์ พิพัฒนศักดิ์ภิญโญ, อ่างแล้ว.

¹⁶ สัมภาษณ์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์, อ่างแล้ว.

¹⁷ สัมภาษณ์ ชิดพงษ์ ไชยวสุ และวิวัฒน์ สุกธิวงศ์, อ่างแล้ว.